Toni clapés

ANTONI CLAPÉS

ANTONI CLAPÉS

CAL·LÍGRAF DEL SILENCI

JULIOL DE 2013

Introducció de Gabriel Vinyals

Pilar Abad
Tere Abellán
Sam Abrams
Anna Aguilar-Amat
Vicent Almela
Vicent Alonso
Vicenç Altaió
Susanna Àlvarez
Nora Ancarola
Ramón Andrés
Sara Assens
Asunción-Guasch
Montserrat Bacardí
Eugènia Balcells
Margarita Ballester
Isabel Banal
Pascal Bardoulaud
Claude Beausoleil
Paul Bélanger
Beneyto
Vicent Berenguer
Miquel Bezares
Nathalie Bittoun
Laura Borràs
Roser Bover
Nicole Brossard
J. M. Calleja
Vicenç Calonge
Carles Camps
Joaquim Carbó
Miquel Cardell
Alícia Casadesús
Joan Casañas
Gemma Cascón
Carlota Caulfield
Gabriel Cid
Pietro Civitareale
Andreu Clapés
Lluís Clapés
José Corredor-Matheos
Teresa Costa-Gramunt
Roger Costa-Pau
Denise Desautels
Louise Dupré
Rosa Fabregat
Pep Fernàndez i Paquita
Jordi Fernando i M.Dolors Sàrries
Robert Ferrer
M. Rosa Font Massot
Manuel Foraster
Feliu Formosa
Teresa Gómez Martorell
Gemma Gorga
Ton Granero
Manuel Guerrero
Carles Hac Mor
Rodolfo Hässler
Claudia Kálasz
Claire Kraehenbuhl
Laurier Lacroix i Jacques Fournier
Jordi Lafont
Jordi Larios

Miquel Àngel Llauger
Cristina Losantos
Montserrat Lunati
Maurice Maillard
Jordi Marrugat
Isabel Mercadé
France Mongeau
M. Cinta Montagut
Anna Montero
Joan Navarro
Ramon Oliver
Toni Olives
Anna Palomo
Teresa Pascual
Arnau Pons
Jaume C. Pons Alorda
Ponç Pons
Francesc Prat
Susanna Rafart
Diane Régimbald
Montsita Rierola
Benet Rossell
Josep Maria Sala Valldaura
Gabriel de la ST Sampol

Cristina Santamarina
Nelly Schnaith
Lluís Servera
Teresa Shaw
Osías Stutman
Víctor Sunyol
Matthew Tree
JM Tremoleda
Dolors Udina
Frederic Udina
Maria Jesús Udina
Pau Vadell
Antònia Vicens
Antoni Vidal Ferrando
Louise Viger
Juan Carlos Villavicencio
Ester Xargay
Marga Ximènez
David Ymbernon
Toni Xumet
Esther Zarraluki
Sabah Zouein

Coberta de Pere Salinas

ANTONI CLAPÉS CAL · LÍGRAF DEL SILENCI

A MANERA DE PÒRTIC

En el silenci, com en el somni, viure,
estimar, morir fora del món.
Hi ha rastres de silenci damunt la
sorra que l'home esborra.

EDMON JABÈS: "Els mots tracen"
(Trad. G. V.)

Com si A. C. hagués entès de manera absoluta aquell savi proverbi: "Ni tractis d'inscriure res en l'eternitat: car ara ja has entès que aquesta eternitat no et sobreviurà ni un instant." I per això, en el seu no tractar d'inscriure res, de no ser sobreviscut en res, el lent pas dels astres inscriu en l'eternitat el seu gest.

No ser més que un caminant, un pelegrí sobre la terra.

Pelegrí dels mots de la presència pura, dels mots que només poden dir, en silenci, el silenci.

Deixar que el silenci parli amb tu
en tu
per tu.
Ser el lent, precís, cal·lígraf.

En el gest de Hokusai, en el punt del cal·lígraf, s'obre tota una vida.
En els gestos d'A. C. s'obren les nostres vides.

Memòria, lladre de mots. Llenguatge, robador del dir. A vosaltres us invoco, per si em fos donat d'habitar-vos, per si em fos donat de dir allò que aquestes pàgines diuen més enllà del visible.
Evocar, tot just, allò que hi ha més enllà dels mots.

Més enllà de l'aparença roman el real en l'espera que el faci visible el gest del cal·lígraf, que l'apropi el pas del pelegrí, que el gest l'inscrigui en el temps i en les vides.
Més enllà de l'aparença, el gest, el cor, la sang, les vides. Més ençà de l'aparença: aquí palpitant.

Totes les paraules fan un silenci. Tots els gestos fan un gest; petit mirall.

"El viatger no sap", però la seva petja resta en el camí, en els hostals on ha fet sojorn, en aquells amb qui ha compartit el pa i les paraules, en tots aquells amb qui ha fet camí, en tots aquells per a qui ha plantat tenda o ha bastit cabana de llum.
"El viatger no sap", potser, però el temps i el món saben.

Els poemes que A.C. escriu mentre els llegim. La llum dels segles d'ara mateix.
Els signes inscrits en la pedra enllà del desert. El gest que roman sota la llum dels segles.
Silenci antic on habitar el temps deturat.
Un lloc on habitar el silenci amb les paraules.
El límit com a centre.
Hi ha rastres del teu camí damunt la sorra on l'home camina.
En la vida, com en els mots, viure, estimar, fer : construir el món.

Gabriel Vinyals

Pilar Abad

MIRALL, MIRATGE

Et mires o em mires?

Mur o mirall que escruta el món: la inquietud creativa de l'artista
–el deler de la perfecció, del desordre.

La mirada travessa la tenebror de l'ànima:
n'estreu el secret d'allò mirat.

Els somnis creuen l'oceà de l'amor. El temps i la memòria
desapareixen.

(Qui és el malalt -ferit d'amor o ferit de lletra?)

L'ARQUITECTURA DE LA LLUM

A partir d'aquest poema –un poema teu, que m'atrau i no sé per què–, pretenc dir-te quelcom especial i alhora indescriptible, o potser misteriós, com la poesia ho era al començament per a mi.

Un poema amb llum i paraules mil·limetrades que parla de somnis, individualitats, de tu, de mi, d'aquell, de l'altre, o de ningú. Potser d'oposats, com la vida mateixa...
Una excusa per arribar-hi.

Un poema de mirades i secrets per descobrir. Com la nostra relació. Una amistat entre desconeguts, que només la vibració energètica pot explicar.

Amb tu –amb vosaltres– he après a connectar el món poètic amb el món emocional. La poesia m'emociona, a vegades, només escoltant la música que produeixen la combinació de paraules, el timbre o la força en recitar-la.

Tu/vosaltres i jo som al mateix món. Un únic somni. Una sola arquitectura per millorar aquest món. Una bona amistat.

Gràcies per ser com ets, Toni.
Continua creant i gaudint.

Per a Antoni Clapés, mestre d'imatges i metàfores

Tere Abellán

OBJECTES

"Les ulleres"

Un color a l'hora d'afaitar-se, una taverna està ben situada al mig d'un carreró.

"Un paper"

Un esdeveniment cortès fa que un paper no mostri cap esdeveniment i això crea una disposició i uns ulls i una imatge i un tamboret.

"La pluja que cau"

Aigua impactant i difícil que tot plegat crea un prat i un cop, una pinzellada.

"Clima fred"

Una estació en groc que va vendre cordons de sobres fa indrets ajaguts.

"Un foc"

Quin sentit tenia tot el temps de la tramesa o no tramesa si es produiria el tipus de cosa que faria que allò entrés. Una carta amablement tramesa.

"Un mocador"

Un guany de totes les benediccions, una mostra que no és una mostra perquè no cal amoïnar-s'hi.

"Roses vermelles"

Una rosa vermella fresca i una de color rosa tallada de color rosa, un col·lapse i un forat venut, una mica menys càlid.

"Barrets de colors"

Barrets de colors són necessaris per mostrar que els rínxols es porten per l'afegiment d'espais en blanc, i això estableix la diferència entre ratlles soles i estómacs amples, la cosa més mínima s'alleugereix, la cosa més mínima signi-

fica una flor menuda i un gran retard, un retard que crea més infermeres que les donetes que són autèntiques donetes. Tan neta és una llum que gairebé tota ella mostra perles i camins estets. Un barret gran és alt i jo mateixa i tota una crema de postres sencera.

"Una taula"

Una taula té una signifcació, no és veritat estimada?, significa tota una estabilitat. És probable un canvi?

Una taula significa més que un mirall, fins i tot un mirall de peu. Una taula significa llocs necessaris i una revisió, una revisió d'una cosa petita és significant, significa que hi ha hagut un posicionament, una base on trontollava.

Gertrude Stein, del llibre *Tender Buttons,* 1914.

Tria i versió al català de
D. Sam Abrams

Del discurs

Rere la boira, al port, udolen
sirenes, emergeixen ciutats
imaginàries, poemes als quals
algú oblidà posar-hi mots.

(Escriure és viure, confegir
un llenguatge on habitar.)

Resulta, finalment, relativament simple el
fet de viure si
l'ampolla se't dibuixa mig plena, en lloc de
pidolar mig buida.
El fet d'escriure és, tanmateix, una manera
de complicar les coses, car prens en
consideració el color i el guarniment del vidre,
l'anyada del licor, els amics, sobre tot els
amics amb qui has de compartir la resta.
Escriure és finalment abandonar-se dins
l'esperit del vi, despresos de segones
intencions, de l'interès que pot rentar
cada paraula dita; acaronar la circumstància
que hagi existit Bohèmia, l'ofici dels vidriers,
que el món concedeixi aturar-se en un vers breu
i així
poder-nos submergir en el misteri dens,
en la finor de les dues dimensions de la superfície,
en la perfecta línea divisòria que separa
allò ple
d'allò buit.

Anna Aguilar-Amat

IX

El temps s'atura en una branca
daurada: el sol minvant
incendia la tarda.

Per què, aquest silenci?
Per què, aquest desassossec?

Paraula pensant, llum interior.
Poema.

No sé si ja tens el que volies.

És antiga la voluntat de dir.
Com són antigues les mans d'una mare,
l'esperança dels homes.

No sé si ja tens el que volies:
encegar de bat a bat la llum.

O dus cosit tot el seu pes a l'esquena.

Et mire
i t'imagine
sempre en camí,
fet de set i no d'aigua,
anhel del vers que un dia serà llum.

Vicent Almela Artíguez

L'ARQUITECTURA DE LA LLUM

Peut-on accéder à l'idiome d'un silence?
Jean-Luc Nancy

Per a Antoni Clapés

Un silenci enfollit Murs de silenci Els mots del silenci Traces de silencis antics Silenci i solitud L'empremta del silenci en el paper El suau himne del silenci El silenci fa més espès el silenci El silenci imposat pels assassins L'airecel escampa silencis Aquest eixam de silencis Travessa en silenci aquest no-res que mires i et mira El teu silenci serrat Déu de silenci

He habitat la casa de la teua llum sense resseguir les traces sobre l'arena que no has volgut esborrar, i només ara, empès per no sé quin desig, com el filòsof em pregunte si ens és possible accedir a l'idioma d'un silenci. Així, aquesta temptativa que t'oferisc és també temptativa de mi mateix i la frontera entre els silencis –el teu i el meu– s'esvaeix, i em trobe de sobte al bell mig de la memòria davant l'espill del buit lunar entre poetes ferits pel fred del gran desert. I mire el no-res, que em mira; i en l'espill tot conflueix i se sotmet al remolí que marca el ritme impertorbable dels mots, i ens anihila.

Només el buit del llenguatge és dicible – aquest insofrible silenci.
Silenci – espill i memòria.

Vicent Alonso

EL PROTOTIPUS

Perduts els vents giren les nostres llars
Buscant perduts els vents l'eix de l'espiral
On d'un mateix escolar-se. Temps sec,
En llisa mar, full mirall del finit.

Els rius del mar es desfan en les ones
Sense destí. El poeta és víctima
De l'infinit, de quàntiques nits,
Ressò de mots com còdols rodolant.

Escolta el mar, edats dipositades
En runa, flors. Floten els llibres molls
Portats pels vents en l'onada primera

Per construir una llar amb papers
En el secret. Els llibres són la llar
Per al lector que tremola de fred.

El poema va ser escrit a Cadaqués, en les turbulències de la primavera, l'endemà d'haver llegit els cants que composen "Les aurores de la tardor", de Wallace Stevens. Era un migdia de vent, una tramuntana que seguí un fort vent de mar, humit. Arraulit entre les pedres negres, a la punta, obert a cel i mar, enclotat i escrivint a les guardes del llibre, mentre a l'entorn una nena i un nen d'edat curta jugaven, distretament i a crits, a buscar eriçons de mar, fet que potenciava la distància que el poema aixeca entre la natura, la poesia i la interiorització.

Aquest és també un poema oblic. La nit anterior, en un sopar amb l'artista Jordi Colomer, aquest explicà que projectava una nova obra d'art per a la Normandia, a Rouen, al nord-oest de França, on s'havia inciat la reconquesta dels americans aliats contra els nazis. Colomer contà que al costat del cementiri alemany, plagat de creus amb pedra negra, s'hi trobava un altre cementiri, l'americà, amb creus de fusta blanca. A Rouen foren instal·lades diverses cases

prefabricades en sèrie, segurament el primer prototip nord-americà a Europa. Encara que no en queden testimonis arquitectònics, per encàrrec de l'artista sembla haver-se'n trobat una, coberta de fulles i vegetació. L'artista pretén traslladar la casa de lloc i convertir el prototip en un petit museu domèstic on projectar-hi una selecció d'imatges en moviment referides a l'arquitectura, la natura i l'abstracció. A la nit, en estat d'insomni, la casa se'm feia present enmig del cementiri.

El poema és un acte heroic i víctima al mateix temps de la pròpia poesia enfront de la vida familiar i quotidina, i un testimoni de la força enfront del destí, com ho són les víctimes i els herois dels conflictes a gran escala, filles de les religions i de la política. L'estètica ens remet a un ser visible que desprès d'una idea habita en una cabana deserta, a la platja.

La setmana abans del cap de setmana, havia anotat uns versos d'Antoni Clapés, de radical sentit, del seu llibre *Crepuscle de mots*, amb la finalitat de fer-ne una glosa:

"Escric un poema que parla del poema
Escric un poema i parlo de/com tu."

Vicenç Altaió

Poema – pensament en dubte
que cerca mots on habitar.

Em demanen que no m'estengui més enllà de 300 paraules. Em demanen un text per a tu, Antoni Clapés, que el proper mes de juliol compliràs seixanta-cinc anys.

L'obstinat record del record – dolor del record del no record.

Em sento molt afalagada per aquesta petició, però ara mateix no se m'acut res més que "destrossar-te" els poemes. En el meu descàrrec –mentre ja exhaureixo 77 paraules del meu límit expressiu–, et diré que són alguns dels versos que més m'agraden, els que potser comentarem plegats, qualsevol dia, quan quedem a la Laie.

Instants de goig – enigmàtic silenci
silenci de silencis.

I que m'agrades molt com a poeta i em captives amb els teus dots de "con–versador" amb en Carles Hac Mor, sense oblidar que, gràcies a la teva feina a Cafè Central, he conegut i gaudit de les paraules de tants i tants poetes.

Fondre's amb el poema – desaparèixer dins el text – ser (el) poema.

Però jo volia dir-te que m'encantes com a traductor. I que la lectura de les teves traduccions de *La presència pura* de Christian Bobin i de *Tomba de Lou* de Denise Desautels m'han deixat bocabadada i enlluernada, tant com aquest teu poema:

Que la paraula (poètica) et posseeixi.
Que la llum del poema (t')arrabassi qualsevol indici de sentit.
Que dins teu neixi el mot que conté tots els mots.
Que brolli l'enigma – el poema.

O sigui que ja plego –el recompte fins aquí és de 259 paraules– no sense agra-ir-te, com a persona que t'admira i t'aprecia, els gestos de la teva generositat.

Per molts anys!

Susanna Àlvarez i Rodolés

gotes de rosada
esteses en un fil d'acer

traces de silencis antics – absències recordades

(poema IX de La casa de la llum)

imatge de Nora Ancarola
fotograma del video Casa de llum
DVD-PAL

Nora Ancarola & Marga Ximènez

Com or que es vessa, la llum
transporta l'aire desert
de l'ocàs, pols de records. Escoltes
els silencis de Webern, la pura veu
de l'absent. Amb llapis de fina
punta vols retenir aquest ara
que et sembla etern, tractes
d'habitar indrets que els mots
ja han abandonat.
I en no voler seguir cap camí
en vas fressant un de nou.

Se puede conjeturar que el silencio es el reverso de la música, la interrupción del habla, la lógica del vacío. Nada más lejos, sin embargo. Antes bien, cabría preguntarse cuánto silencio cabe en la música, cuánto de quietud y movimiento que no conduce a lugar alguno, porque es origen en sí mismo. Webern. Lenguaje que no dice, sino que se manifiesta en lo que puede llegar a decir o, incluso, en lo que omite. Lenguaje a punto de ser lenguaje. Por eso el poema, por eso el silenciamiento de quien lo escribe, precisamente, para ser de las cosas. Mirar es revertir en lo contemplado, ir a dar en lo que el mundo tiene de mundo. No metafísica, sino el ahora y su posibilidad. Aprender a existir sin la promesa de un sonido que llegue para darnos forma. Estar a la escucha es un olvido de sí y un dejarse a la totalidad. Webern.

Un camino se traza cuando no está en el pensamiento de nuestros pasos. Así vive el azar. Todavía no dañado por la razón. La pregunta nos relega. Por eso el poema no pregunta. Todo lo más, es separación que abre el oído a lo que no sabemos desocultar. Creer que algo está escondido es el sentido de lo humano, la ilusión. La Historia es la espera de un relato que nos justifique; pero el ser no puede relatarse. Ni está en lo oculto, porque *es*. De igual modo el poema, si acontece, es refutación, no línea, vana voluntad de retener.

Ramón Andrés

L'ESTUDI DE L'ANTONI CLAPÉS

Escriu dins d'una capsa farcida de paraules.

Un minúscul espai, al mig de la taula, li permet moure el llapis sobre un tros de paper blanc.

Els llibres que folren les quatre parets, s'animen amb la seva presència i intercanvien versos.

Ell tria tres mots que caça al vol i construeix un poema.

Sara Assens

. Assajo,

potser,

desdir per dir

endins

1/1 al Toni Clapés

Asunción + GUANTE

Endreça
No creguis pas que les paraules
puguin dir-nos gaire, no; potser
ni allò que vela cadascun
dels signes. Car ara és temps
de parlar sense mots, traduint
del silenci, per exemple.

Barcelona, 14 maig de 2013

Benvolgut Antoni,

Si m'ho permets, d'entrada et faré una confessió: sempre m'ha semblat que la teva persona i la teva poesia no lliguen gaire. Com pot ser que un home tan jovial i benvolent, tan amant de la vida, mostri tan poca fe en les paraules? Tu que, d'altra banda, hi has destinat tants esforços, de debò penses que es pot parlar sense mots i que ja ha arribat el temps de fer-ho? Com es tradueix del silenci? Molts altres ho han intentat..., prou que ho saps. No sé com t'ho fas, per sortir-te'n amb tanta elegància, d'aquest atzucac. De fora estant, la persona no se'n ressent i, la poesia, hipnotitza.

He llegit una bona part de la que has publicat. No tota l'he acabat d'"entendre". Gairebé sempre, però, m'ha commogut. D'aquella mena de manera que commouen les creacions que, de fet, trasbalsen. Al darrere, hi sol haver un món sencer, capaç d'evocar i de suggerir incomptables mons: tants caps, tants barrets. No sé per quines estranyes circumstàncies, tinc la sensació que el teu món fa emergir el millor del meu. D'això, deu poder dir-se'n comunió, oi?

Així doncs, si mai et calen altres raons, escriu noves "endreces" per a mi, si us plau. Em fan falta.

I per molts anys, amb una abraçada,

Montserrat Bacardí

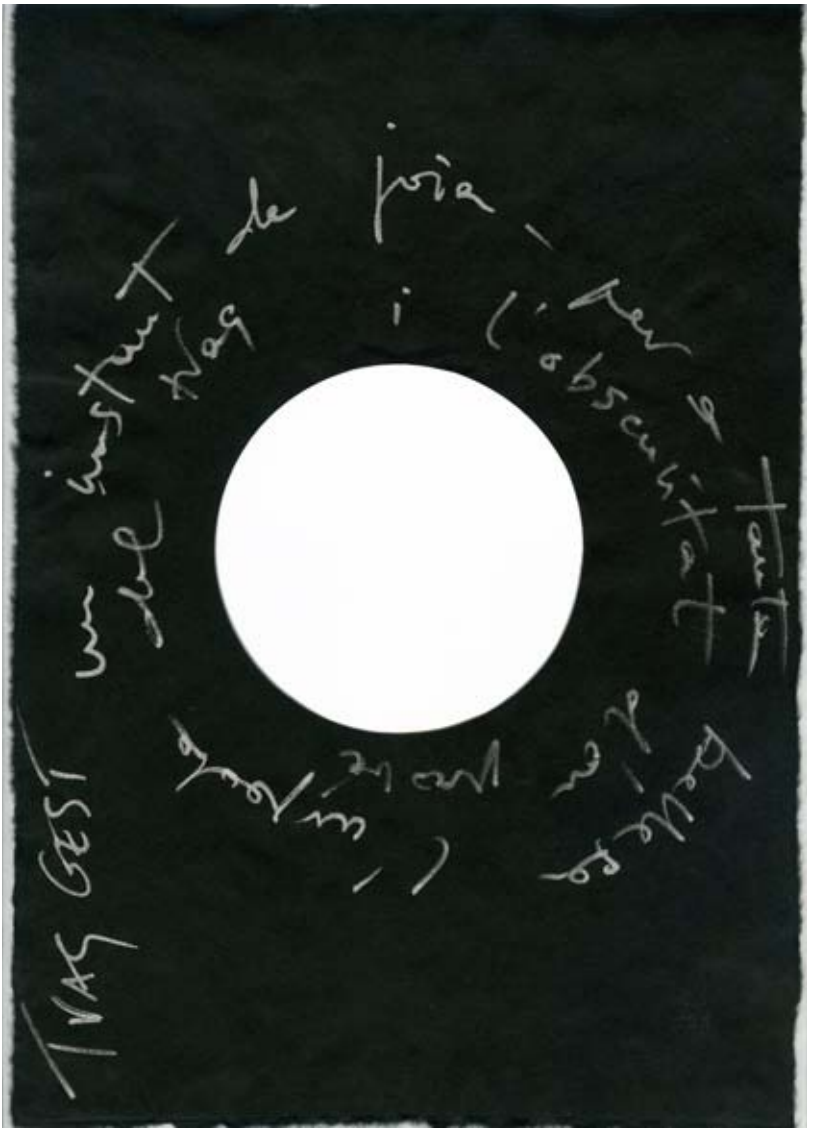

Eugènia Balcells

A l'amic poeta i editor Antoni Clapés, un petit comentari de lectura sobre un teu poema:

Vedat

Desaparèixer
sense traces – lluny de la raó:
el vedat del desésser

resplendor de veu esporuguida
que acuita el record

I és el poema.

He caminat l'encaix perfecte dels teus poemes de la llum, sobre les roques veient el mar d'hivern:
" el vedat del desèsser"

Amb una abraçada agraïda pels teus versos

margarita ballester

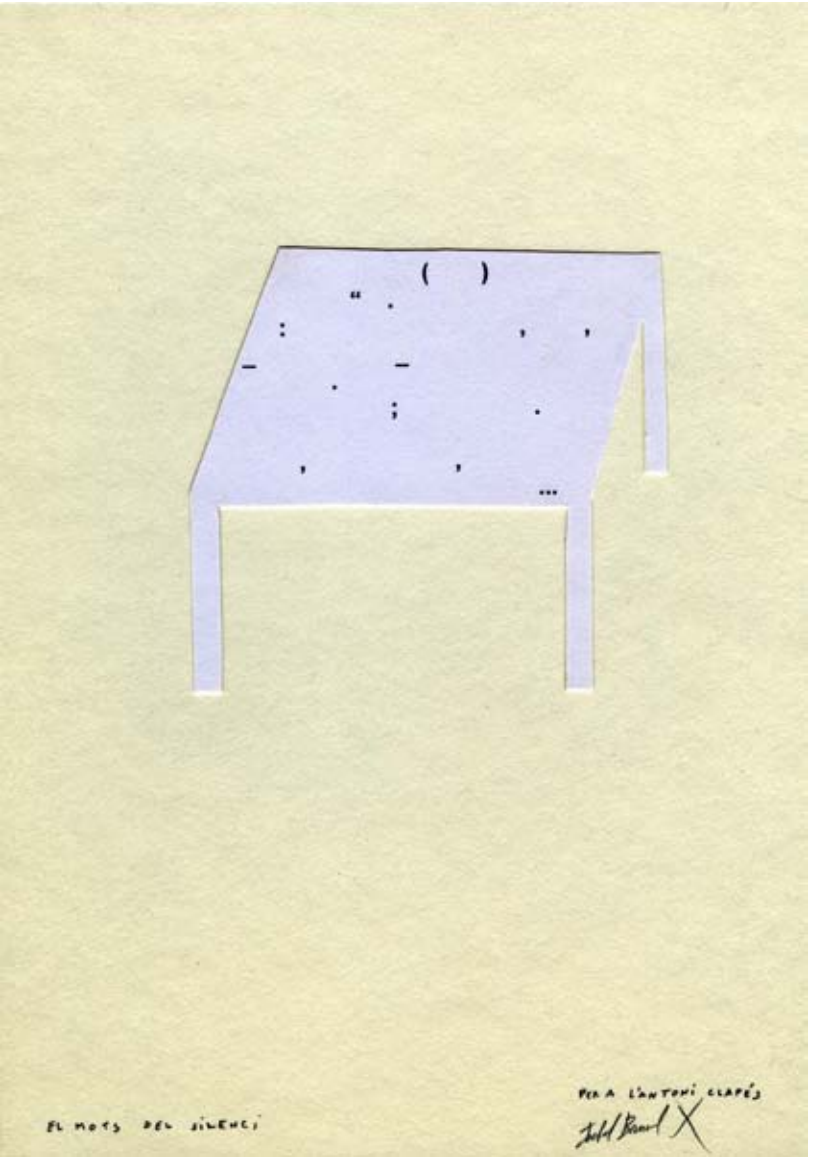

Isabel Banal

SANS TITRE

Cela est venu de ce tableau : une pièce blanche, nue qui s'ouvre par une porte-fenêtre sur des feuillages d'un vert intense et d'où pénètre la lumière qui inonde la pièce. ***Rien d'autre****.*

Ce n'est pas un tableau que l'on regarde mais ***à l'intérieur duquel on*** *est – dans le dénuement heureux de regarder la lumière se réfléchissant sur les murs blancs et d'y percevoir le* ***frémissement*** *des feuillages.*

Cet espace est vide et habité. Habité par une palpitation – celle de la nature, au sens de la création, de la création qui nous dépasse et dans laquelle on tombe en naissant. La conscience que cela est, en dehors de nous, mais qu'il tient à certains moments du regard et de l'ouïe d'en être touchés comme d'une ***révélation****. Rien à voir avec le grandiose. Plutôt avec quelque chose de prosaïque, qui n'écrase pas mais rend léger, heureux même – heureux d'être tout simplement là,* ***dans l'événement que cela est. Le souffle, la lumière****.*

C'est là que se tient mon ami ***Antoni Clapés****, là ou au milieu de l'égrènement des notes cristallines de Mompou qui font résonner le silence. Mais lui ce ne sont pas images ni des notes qu'il utilise mais des mots, entre le dire et le silence, entre* ***l'impossibilité*** *de dire et* ***l'inéluctabilité*** *de dire.*

C'est cette entreprise invraisemblable et obsédante qu'il fait ***résonner****.*

P.B., quelque part près de la Loire.
Per molts anys, AMIC MEU.

Pascal Bardoulaud

LE PASSAGE DU LISIBLE

à Antoni Clapés, poète, traducteur de sens et des silences,
bien amicalement.

Écho, rumeur, bruissement:
avec quelle langue les dire?
Antoni Clapés

Les mots
leur sens pluriel
leur allure de tout dire
leur façon d'incarner l'énigme
leur illusion d'être à la pointe du réel

les mots
leur musique
leur rythme
leur chant
leur secret

Tu dis lire les signes

Tu lis l'essentiel

Tu réincarnes la voix

Cette chose entendue dans le corps du poème

Tu en libères les sons

Tu traduis des parcelles de l'univers

Dans l'écho du silence

J'en écoute le feu crépitant célébrant la vie

Montréal, avril 2013 (poème inédit)
Claude Beausoleil

Pour l'ami Toni

Il voulait devenir l'homme-livre, qu'advienne, disait-il, l'air du temps, la faille fantastique, qu'advienne chaque jour le livre attendu, impossible;

un vrai temps de liberté, même s'il n'y croyait plus, désiré tout au moins, qu'il devienne ce corps, il espérait toutefois une histoire de ses jours décomposés dans l'humble repli de sa solitude;

qu'advienne le moment du jour dépassé, brûlé par le livre, une vie comme la sienne, remémorée, le temps d'un homme de passer et ce passage qu'il donne.

Extrait de *REPLIS, chambre de l'arpenteur*

Paul Bélanger

ANTONI CLAPÉS

Segueixo i descric aquest laberint
A. C., *Matèria d'ombres*

Tot allò tan endins de molts silencis,
tot allò que anomenes laberint,
tot allò que esmenta temps i somieg.

On res és soledat i tot puresa,
on el mar es transforma i no es desdiu,
on el dir és drecera de bellesa.

Quan la tarda entre ombres es trasmuda,
quan la nit és l'espill d'una comèdia,
quan el dia és un ésser de rebuda.

Sempre fas que els estels brollen de l'ombra,
sempre concentres uns brots rutilants,
sempre disperses flors entre una tomba.

Tot vacil·la i l'atzar no és antinòmia,
som laberint per més que diguem vidre,
tots som clapers de rocs, de temps i somnis.

30-5-2013
Vicent Berenguer

L'ARQUITECTURA DE LA LLUM .....antoni clapés
poesia sèrie CULIP

XXXII

esborrar-se de mots – callar
dir el gran i sublim silenci
mentre la llum incendia l'absent

del reflex

ja
és
aquí
el silenci

–irradia
la sang
l'enormitat
,ferment
de llum
gens sorprenent
–

que
en l
'abissal
escalat declina

.que el deler
en flama
s'exhibeix
,de
lenta combustió

abans
de
fer-se
present

miquel bezares
maig de 2013

« Avec ces gens je partageais la langue, et c'est bien ce que l'on partage avec ceux que l'on aime »
Alexis Jenni, *L'Art français de la guerre*

Així, doncs, com ho diu ell t'ho diré jo…

XXI
Les heures brèves de l'après-midi, fuyant au-delà au-delà
l'azur en suspens
l'Éternel

XXII
ce souffle
qui n'est déjà plus

ces poèmes
écrits par personne

XXIII
lents nuages qui s'éloignent
comme terres et villas quittées vers le large

le cri meurtrier des mouettes – la respiration asthmatique de la mer
battement d'ailes obscures – bravos pour ton épilogue

la dernière des métaphores

De *L'arquitectura de la llum*

Nathalie Bittoun

BASAT EN "LA LLUM I EL NO-RES", UN POEMARI QUE EM CONTINUA TENINT PRESONERA!

Des que va sortir no he deixat de pensar-ho i necessito tornar-hi amb assiduitat. Ho vaig dir llavors i ho mantinc: *La llum i el no-res* és droga dura i no en conec cap mètode de deshabituació. El llibre es pot llegir des de perspectives ben diferents: l'orientalisme zen que destil·la per tots els seus porus poètics, la influència de Guillén que dóna lloc al títol, el mestratge d'aquells que han volgut mirar la llum als ulls i han quedat plens de foscor i no-res, la temptació del silenci, el blanc mallarmeà., el paisatge de llum vers la geografia íntima de l'ombra, que és el dubte... Un poemari que per a mi és tota una poètica. Una manera de fer i de dir que ja és, en ella mateixa, poema. "Fondre's amb el poema – desparèixer dins el text – ser (el) poema" (II,) condensa perfectament la que em sembla l'essència de la poètica d'Antoni Clapés: la (con) fusió, la desaparició i l'existència poètica. El cos a cos aferrissat del poeta amb el llenguatge es construeix a partir de la tensió dels límits. Els límits del pensament, els límits del llenguatge, dos convidats d'excepció en el quadrilàter escaient per a que tingui lloc la lluita d'on neix una poesia extraordinàriament simple i diàfana en la seva formulació i d'una complexitat i transcendència majúscules.

Si el poema és "pensament en dubte que cerca mots on habitar" (III), no és estrany que el poema sigui l'enigma, "el mot que conté tots els mots", que neix de dins del poeta i que el posseeix. El poema mateix és una llum que engendra llum i arrabassa "qualsevol indici de sentit" (VII) i al mateix temps "habita just a la llinda de la paraula – allí on la llum és invisible i tot esdevé visible" (XXIX). El poema que, com la cera que crema, que ens il·lumina i fa llum, "(re)vela textos il·legibles" , "(re)vela el misteri", que "habita en l'intertext del buit, en la infinitud". Un misteri cap al que el poeta tendeix. Lluny de defugir-lo el tempta, l'invoca, el sotja, el persegueix. I ho fa en un combat singular: el de l'escriptura i el pensament, una definició que em sembla esplèndida per aquest gran poeta i amic que és en Toni Clapés. Per molts anys i per molta poesia de llum!

Laura Borràs

... oblit de ser

El no-res mai no és res, de la mateixa manera que tampoc és alguna cosa en el sentit d'un objecte: és el propi ésser.
El no-res no és la no-existència, sinó l'existència (plena) en un estat que no té atributs: el lluminós no-res. La plenitud.
No és el nihilisme negatiu de la filosofia occidental (que seria el diagnòstic de la malaltia) sinó el present absolut amb tots els seus processos i contradiccions.
Es tracta d'entendre afirmativament el no-res.

El no-res mai no és res, de la mateixa manera que tampoc és alguna cosa en el sentit d'un objecte: és el propi ésser.
El no-res no és la no-existència, sinó l'existència (plena) en un estat que no té atributs: el lluminós no-res. La plenitud.
No és el nihilisme negatiu de la filosofia occidental (que seria el diagnòstic de la malaltia) sinó el present absolut amb tots els seus processos i contradiccions.
Es tracta d'entendre afirmativament el no-res.

El no-res mai no és res, de la mateixa manera que tampoc és alguna cosa en el sentit d'un objecte: és el propi ésser.
El no-res no és la no-existència, sinó l'existència (plena) en un estat que no té atributs: el lluminós no-res. La plenitud.
No és el nihilisme negatiu de la filosofia occidental (que seria el diagnòstic de la malaltia) sinó el present absolut amb tots els seus processos i contradiccions.
Es tracta d'entendre afirmativament el no-res.

Roser Bover

Pour Toni Clapés

Haute-Provence
page 61 poème XII

le poème est court mais il contient plusieurs mots-clés qui en poésie aident à faire le tour de l'univers et du tout petit espace que nous occupons dans le monde avec notre corps et nos pensées. Chaque mot est vertical; il fait de l'ombre, de la présence et fait éclater l'audace de dire *et si le vide vraiment*, sachant que la peur du vide, le savoir et l'humilité de ce savoir, immense trou de rêve et de cosmos dans lequel le timbre de notre voix lumineuse qui a appris à écrire et trembler du plaisir des mots,

s'envole. Drame de la voix sachant se poser, voulant se poser là où nous ne sommes plus, là déjà le sachant, pendant que nous nous taisons avec nos yeux de cosmos. Puis,

c'est soudain : je plonge dans mes silences de joie.

Elles sont là. Elles sont rouges, à la verticale dans un vase haut comme l'abîme, ces tulipes, *tulipanes i tulipanes* qui font une explosion de réel avec le chiffre traduit de l'année mil neuf cent quarante-huit, et mon amitié.

Nicole Brossard

"Desitjaries no tenir cap desig, aturar el temps, recórrer tota la contrada:
Allunyar-te'n –per retornar-hi al cap i a la fi.
Que distants que són els somnis, ara!
Com degotalls de memòria damunt la traça d'un itinerari exhaurit,
els dies s'escolen: cendra efímera.
Comença a ploure."

J. M. Calleja

habitar just a la llinda de la paraula
allí on la llum
és invisible i tot esdevé visible

Més que arguments,
savi contacte
de terra i arbre.

++++

La perplexitat ens habita
La sort ens forma
Les preguntes són el principi
Pregàries com crosses de llum.

Vicenç Calonge Gustà

INTERVENCIÓ SOBRE *LA LENTITUD, LA DURADA,* D'ANTONI CLAPÉS

(LLIBRERIA LAIE, 4 D'OCTUBRE DEL 2010)

Encara que la poesia d'en Toni pugui semblar en una primera lectura una poesia quietista, contemplativa, d'arrels místiques, a mesura que la vas llegint més i més —i aquest recull antològic és una bona ocasió de tornar-hi—, hi vas descobrint la voracitat omnicomprensiva que jo crec que té tota gran poesia.

El poeta no espera cap do, no pretén viure de l'aire del cel. El bon poeta sempre està atent per descobrir amb la mirada de l'escriptura una nova presa. El poeta és més aviat un caçador que lluita com ningú per la supervivència existencial. Una supervivència que es basa en el coneixement perceptiu i en la subsegüent apropiació lingüística del silenci del món, que és en definitiva el que ens aparta del simple estat de naturalesa.

Si m'ho permeteu afirmaré a favor de la meva tesi que treure del no llenguatge qualsevol moment mental o natural és una acció de caça: tots volem sobreviure amb la possessió, i designar és una forma extrema de possessió: la singularització màxima d'allò posseït. Per això parlo de caçador i de presa.

El paradís perdut, que és anònim, no ens basta. Per això l'hem de posseir amb la inseminació del llenguatge, encara que treure el paradís del silenci el condemna i ens condemna al temps. Voler saber, doncs, és el nostre pecat original: allò que ens expulsa del darwinisme de la innocència. Però, encara que sapiguem que saber és el nostre càstig mortal, no hi podem fer res. Cada intent d'epifania és un nou pecat que ens condemna a recordar que sempre n'estem lluny. Cada nou intent de silenci és un crit d'impossibilitat.

No, ni al poeta ni al caçador els basta contemplar el món. Poeta i caçador en necessiten la sang. Tots dos han de dir-nos que l'han contemplat: un amb el tret, l'altre amb el poema.

Si tot plegat ho atribuís a aquells poetes vitalistes que van pel món disparant a tort i a dret per després oferir-nos petites peces destrossades pels perdigons, tots hi estaríem d'acord en això del poeta i el caçador, però aleshores reduiríem una poesia retòricament radical com la d'en Toni, una poesia d'autèntica caça major, a una simple especulació mental i prou, una fredor valeryniana que llegint aquesta "ontologia", més que no pas antologia, ja queda prou desmentida: en els seus textos hi ha ànsia, hi ha dolor, hi ha plor, hi ha por, hi ha mort, i també hi ha l'anhel quimèric de fixar l'epifania, tot plegat expressat sense res anecdòtic i amb una passió alentida per uns versos aparentment estàtics que fan que els seus poemes durin en el record. El títol de l'antologia que avui es presenta és prou explícit en aquest sentit: *La lentitud, la durada*.

Mireu, he triat per il·lustrar les meves paraules un brevíssim poema/aforisme d'en Toni, una forma ben característica de la seva obra; un poema que, malauradament, no ha recollit en la seva autoantologia, però que crec que és una de les més clarividents i descarnades declaracions d'intencions poètiques que s'han escrit mai i que justifica àmpliament la meva metàfora del caçador i la presa. És del seu llibre *Al marge* i diu així:

El tord vola ran de la murada, gairebé fregant-la: les pupil·les de la guineu es dilaten.
El poema.

Sí, ho heu entès bé. El poema és la dilatació de les pupil·les (és a dir, de les paraules, que són els ulls del poeta) no pas per la bellesa del vol del tord, sinó per la necessitat de la guineu d'obtenir una presa per sobreviure. No, en Toni no ens ho diu això, ni així, però ens ho deixa dit.

Bé, com deien en un concurs televisiu, *hasta aquí puedo leer*. La resta, vosaltres mateixos.

Carles Camps Mundó

Fondre's amb el poema – desaparèixer dins el text – ser (el) poema

Antoni Clapés, que ha dit sovint que cal evitar escriure paraules innecessàries, és un dels representants més autèntics i sincers de la poesia del silenci. Mestre de la precisió. Quin exemple més evident del seu món, aquest poema amb què encapçalo el meu homenatge! Feu-me el favor de rellegir-lo. El poeta que vol deixar de ser-ho per esdevenir poema. Pura màgia!

Però les aparences enganyen perquè si l'Antoni, com a poeta, sempre es fon en el poema i ens parla en veu baixa del suau himne del silenci o de l'empremta del silenci en el paper, com a editor, en canvi, ha aixecat barreres, ha ampliat horitzons, ha trencat límits i, al llarg del temps, ha fet molt de soroll proferint un crit agut, intens i constant per obrir les portes i fer pública l'existència de tot un món de poetes, tant si són del silenci com si no ho són, alguns de ben coneguts i d'altres que procedien de la poesia secreta, és a dir, aquells que vivien en la marginació, en el gueto dels amics i coneguts.

En el record, els textos pioners de *Les edicions dels dies* (1981/1986), passant pels deu anys de les plaquettes del *Cafè Central*, que ve a ser la seva marca de fàbrica, amb noranta-nou títols. I les col·leccions *Els ulls de Tirèsies*, *Black Mountain*, *Jardins de Samarcanda*, *Balbec*, *Altazar*, les narratives del *Paisatge involuntari*, *Cop de daus*, la *Sèrie Major*, les *Poètiques*, els *Plecs* i...

En el terreny personal, baladrer com sóc i autor de proses estripades, malgirbades, sovint esqueixades i sempre excessives, he d'agrair-li que em donés l'oportunitat d'escriure i publicar unes proses breus que vaig batejar com a "bonsais de paper", amb uns textos que, tocats per la vareta màgica del *Cafè Central*, m'atreveixo a dir que fins i tot tenen cert alè poètic.

Moltes gràcies, Toni! I que per a molts anys!

Joaquim Carbó

El riu arrossega fins a la resclosa
la fulla que el vent ha desprès d'un auró.

On arriba és l'indret d'on ha partit – pur trànsit entre silenci i silenci.

Variació a Sa Colònia

Com la fulla d'auró
que arrossega el corrent,

la verda cinta d'alga,
posidonia oceanica
o dansa de serpent
que porta de les prades submergides
el vaivé transparent
de les ones que escriuen dietaris efímers
amb paraules de duna sobre el fons arenós.

Entre arabescs de refractada llum, arriba
fins aquí, on la blanca sorra és límit,
palimpsest, cementiri
enlluernat sota el pes de la llarga
campanada solar,
on tocarà tal volta, abans de retre's
al podriment que han d'agranar les màquines,
el turmell de la nua
dona daurada
que ha baixat de la llanxa
ben igual que Afrodita de la seva copinya.

Miquel Cardell

Alícia Casadesús

NO PARLAR MÉS DEL SILENCI?

T'has atansat a l'àmbit del silenci i t'has compromès a no parlar-ne més: la radicalitat d'una experiència límit.

En Toni escrivia això ja fa més de deu anys. I recordo que jo li deia: voldries no parlar-ne més, però no podràs. I, realment, no ha pogut; tot i que ho ha mig "dissimulat" obrint un altre registre també finíssim: el de la llum.

No s'havia de ser gaire endevinaire per encertar que en Toni seguiria escrivint sobre el silenci. I fins i tot, diria jo, ha anat més enllà: en Toni, darrerament, en els seus poemes, més que escriure sobre el silenci, escriu el silenci, "diu silenci", igual que "diu llum".

Per què no podem deixar de parlar del silenci, cosa que arribats a un nivell sublim semblaria el més normal?

Penso que el mateix Toni ho apunta en el poema "Vedat" ("L'arquitectura de la llum" p.75). Parla de

el vedat del desésser.

Enrera del silenci, hi ha el "vedat del desésser". Quin salt! Sobre el "desésser" sí que hem de callar del tot.

Però m'ha semblat trobar un nivell entremig entre el silenci i el desésser, que explicaria el perquè d'aquest no poder callar.

Llegint estudis que parlen de les cosmogonies antigues, és a dir, de les narracions de com comença la nostra realitat trobem que moltes d'elles parlen de quelcom real però anterior al silenci i a la llum. Quelcom esfereïdor, que encara és present, i ens rebrega fins i tot els moments més sublims.

És com un rerefons del nostre ésser, que no ens està vedat del tot, però que gairebé refusem per inoportú. En tenim alguna aproximació en aquestes cos-

mogonies que dic. Parlen d'un nivell de la nostra realitat on tot era "solitud i caos", sols "magma", "la faç de l'abim", "terra caòtica i desolada", "tenebra impenetrable",… i així molt més, indicant que més aviat n'hem de fugir d'aquell estadi. Però, podem? No en portem com una ditada inesborrable?

Deixo el tema mig encetat. I, precisament buscant més llum, recordo allò d'en Màrius Torres parlant de la mort: "Gran ocell del silenci, indiferent i muda germana de la nit". I, en un altre moment: "el silenci de quan la música comença."

Felicitats, Toni.

Joan Casañas

Gemma Cascón

ANTONI CLAPÉS, POETA CATALÁN DE LA DINASTÍA TANG

XV
Desfaig els murs de l'espai mental on habito,
cada mot. El poema de la deconstrucció.

Deshago los muros del espacio mental donde habito,
palabra a palabra. El poema de la deconstrucción.

Las *Epigramies* de Antoni Clapés son trazos sutiles y juegos de intuiciones. Estas composiciones poéticas poseen el espíritu ingenioso y exquisito de los poetas de la dinastía Tang. Dos nombres maestros: Wang Wei y Li Po. Clapés comparte con los poetas chinos la experiencia poética como encuentro con la palabra justa, la emoción contenida, la concisa brevedad, la sugerencia, la soltura de la frase y su fuerza expresiva. De las treinta y seis *Epigramies* del libro, escojo la XV. En ella el poeta se sitúa en el momento de la creación. Para Clapés, el estado de creación es similar al *wu-wei* de la práctica del taoísmo: esencia de la no interferencia, atención suprema, vacío. Bien pudiera considerarse la *Epigramie* XV su poética: la concisión para el poeta es decir lo mínimo para buscar lo máximo. Estos dos versos clapesianos expresan la paradójica relación entre la nada y la materia, entre lo presente y lo ausente, lo visible y lo invisible.

Medito.
Se despiertan mis sentidos.
Se emancipa mi conciencia poética.
Recupero el pincel y sobre la arena del jardín, escribo:

Maestro, usted pronunció varias letras en las que se encontraban la velocidad de la luz y un cerezo en flor. ¿Fue acaso el pétalo del cerezo mientras caía el que resultó ser exacto? ¿Y de qué precisión se trataba?

Palabra, sonido, silencio, luz.

Benet Rossell / Antoni Clapés, *Epigrafies/Epigramies*. Barcelona: Cafè Central, 1991.

Carlota Caulfield

1971-1981

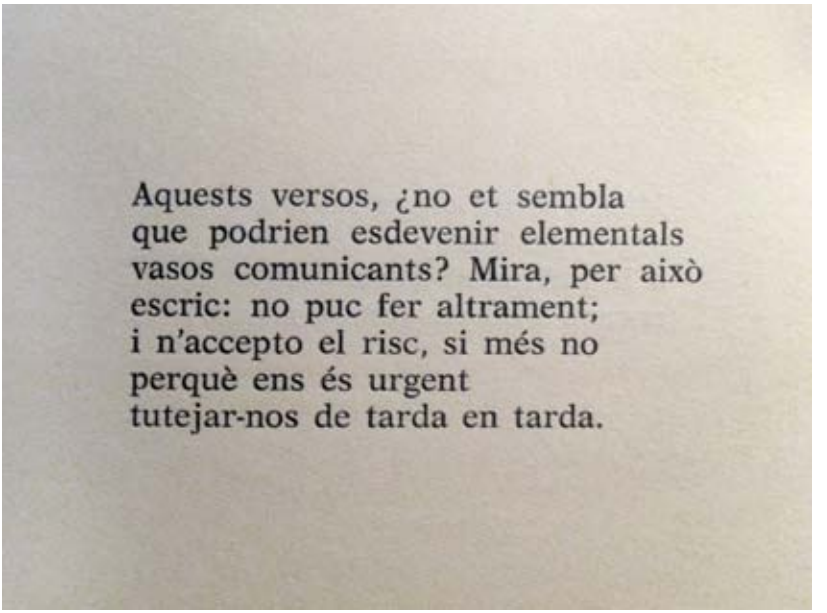

Aquests versos, ¿no et sembla
que podrien esdevenir elementals
vasos comunicants? Mira, per això
escric: no puc fer altrament;
i n'accepto el risc, si més no
perquè ens és urgent
tutejar-nos de tarda en tarda.

Gabriel Cid Moragas

Firenze, Aprile 2013

Per l'amico Toni Clapés
(in occasione del suo pensionamento)

Toni per me è un valente poeta ed un caro e generoso amico. Devo a lui la traduzione, in lingua catalana, di parecchi miei testi di poesia (tra cui l'antologia "Metamorfosi del silenzio" del 2001) che mi ha aperto le porte del maggiestativo mondo dell'idioma e della poesia della Catalogna.

Ma non sono suo amico solo per questo. Lo sono anche per le sue doti umane: per la sua cordialità, la sua gentilezza, la sua disponibilità; doti che mi si sono rivelate in tutta la loro genuinità nel nostro unico incontro fiorentino, di alcuni anni fa, che ricordo ancora con molto piacere.

Riguardo alla sua poesia dirò che ne ho apprezzato, sin dal principio, l'essenzialità del dettato, l'intensità dei contenuti, la pregnanza della parola. Il suo molto è ascoltare e sapersi sintonizzare con il divenire delle cose, nell'intento di offrirne non tanto l'oggettività quanto trovare un modo appropriato di convogliare le parole verso una sua piena intuizione.

In tal senso, la ricerca poetica di Toni Clapés si offre come una implicita riflessione sulla scrittura; una scrittura intesa come epifania dell'essere, come espressione totalizzante dell'esistenza.

Carissimo Toni, ad maiora semper, come dicevano i latini. Ora che ti sei lasciato alle spalle gli impegni professionali, puoi dedicare più tempo alla poesia, croce e delizia della nostra vita, gioia e dolore del nostro essere tra terra e cielo.

Non siamo che un nodo d'aria,
un attimo fuggito all'orologio impazzito del Tempo,
un uccello che vola attraverso l'ombra e la luce.
E, la fronte contro un muro di indifferenza,
cerchiamo parole accordate nel presente,
maestre di pazienza ed ostinazione.
Ma non sempre ricordiamo la nostra lingua.
Oltre la finestra, in piena luce,
è come se vedessimo soltanto la sua schiena.

Pietro Civitareale

Ets aquell que pensa o ets aquell que camina ?

qui pensa el teu pensament ?

qui camina el teu camí ?

IN NUCE

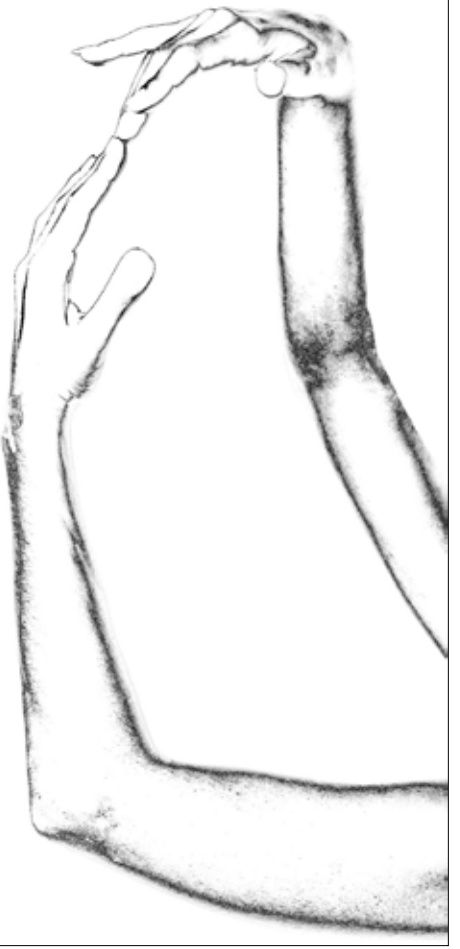

Andreu i Núria

Andreu Clapés

Lluís Clapés

ANTONI CLAPÉS: LA LLUM I EL NO-RES

La poesia d'Antoni Clapés és d'una profunditat i una nuesa creixents i constata que els mots estan per perdre'ns. Que al poeta li és impossible dir el que sent i, conscient de la seva incapacitat, en el límit del coneixement, que com va fer notar Wittgenstein és el del llenguatge, buida els mots del seus sentits coneguts i els deixa el més buits possible, o impossible. Dir la llum que creu percebre és una manera d'expressar l'esbalaïment que li produeix la realitat quan ens surt al pas.

El poeta es troba en un paratge nou, perquè "aquest esclat de llum prové d'un enllà del qual no es coneix res". Aquesta llum ens salva de la tenebra que és el que podem percebre en la vida quotidiana, a la qual hem après a bellugar-nos amb familiaritat i ens entenem -més o menys- en un argot al que anomenem llenguatge. El poeta, Antoni Clapés, no es conforma, però tampoc, com feia un altre poeta, es desespera. Ho acepta i desapareix "dins la llum (…) allí on la llum / és invisible i tot esdevé visible".

Més recentment el poeta sembla parlar-nos des de dins de la llum. Ha descobert que té un lent desvetllament que acaba revelant-nos la seva arquitectura. Però que tanmateix no és sinó la "pura imatge d'un miratge" que es troba en un *topos* "on habita el no-res". S'adona que tot és un "errar inacabable – vers el no-res / dissolts en la llum / els mots del silenci -escriptura en blanc", i dóna fe del preu d'aquest peregrinatge: "Ah llum primera del poema – fatigat dolor de tant haver de ser". I finalment la llum del poema, "llum pensada – pensant", s'equipara el descobriment d'un Ésser que es revela com "l'infinit no-res".

José Corredor-Matheos

Per molts anys! Per molts llibres!

LA POESIA COM A RESPOSTA

Hi ha poemes d'escriptura imprescindible que donen cos a una crida interior, imperiosa. No sempre és fàcil escriure'ls. Tant la llum com la fosca, el seu abim, ens porten ben endins. Veure's cara a cara amb la vida demana coratge. La vida és exigent, demana resposta.

Aquests poemes-resposta Antoni Clapés els va publicar a *La lentitud, la durada*. El poeta és en cada mot, no n'hi ha cap de sobrer, no és amic de parafernàlies. Tanmateix el jo poètic és impersonal. Com pot ser, això? El que és més íntim es correspon amb l'universal, aquest misteri. Aquests poemes són un relat personal, però també un possible relat per explicar l'existència. Són poemes despullats. No fan falta gaire versos per a dir l'essencial. Tenen la força del silenci ple. *Que el poema sigui com un revelar-se*, escriu Antoni Clapés. Aquesta és la resposta.

Clos Sukkot, Vilanova i la Geltrú, maig de 2013
Teresa Costa-Gramunt

Paraula pensant, llum interior.
Poema.

des del poema mateix,
algun indivís que exhuma després una llum si mor,

però laberíntica en la seva sang ensems,
o més respir si potser encara és.

—i des del buit del poema, ara habitar-la).

roger costa-pau

Denise Desautels

MÉDITATION SUR *HAUTE-PROVENCE*

créer une langue autonome – intraduisible
Antoni Clapés, *Haute-Provence*★

Ce vers du poème initial de *Haute-Provence,* « la vérité sans maison », m'a profondément touchée. Car « créer une langue autonome – intraduisible », une langue qui rejette « toute tentation de mimesis », cherche à rendre « le mot nu qui dit le silence », n'est-ce pas le rêve secret de tout poète ? Pour atteindre au silence – à « l'absent », dira aussi Antoni Clapés –, il faut se défaire de ses influences, de ses savoirs, de l'étroitesse de son *je* : autrement dit, « se dessaisir – désapprendre ». S'absenter de soi-même. S'exiler. Accepter de plonger dans les profondeurs de la mémoire, qui, on le sait, porte en elle le deuil de ses origines…

Écrire : entreprendre un trajet vers l'obscur, « jusqu'à la ligne de l'oubli », jusqu'à un « espace devenu pure lumière ». Écrire : avancer paradoxalement vers d'« aveuglantes ténèbres ». Ce « mourir / en vivant » ne se fait pas sans une douleur, une détresse certaine. L'arrachement à soi suppose en effet de détruire le langage usuel, de provoquer une « lente / blessure / de la langue ». Le poète est celui qui ose « dire le nom du néant ».

« Rendons-nous compte qu'il y a une poésie incapable de se dire en dehors du poème », souligne Carles Hac Mor dans sa postface. Cette phrase rend bien la vision d'Antoni Clapés, mais éclaire aussi son écriture : « Le poème t'habite /depuis toujours. // Tu l'écris / tu le vides de mots // pour loger le silence. »

Il faudrait citer en entier *Haute-Provence*. À défaut, relire et relire ce livre essentiel. Le méditer.

Louise Dupré

★Antoni Clapés, *Haute-Provence*, Trois-Rivières, Écrits des Forges, 2008. Traduction française de François-Michel Durazzo.

ANTONI CLAPÉS, L'ESSÈNCIA, L'ESPURNA, EL DUBTE

Poema __ pensament en dubte
que cerca mots on habitar
Antoni Clapés

Estalviador de mots ___ en destil·les l'essència
en alambí neuronal_____ clar en la nuesa
cavaller Clapés
de testa nevada _____ entres als llocs
i ens saludes, amable, a la platea
abarrotada _____ només hi ets tu
al passadís central.
Vens d'un espai habitat per la llum i la fosca del dubte,
pel buit
i la pregunta.
Sembles un àngel que es manifesta i ningú no veu.
Cerques bellesa i transcendència en la natura
i el seu besllum com ho feu Rilke i ho feu Vinyoli
el seu intèrpret, dins del callat
Immergit en el llenç clar obscur de la vida
empres la síntesi
copses l'espurna dins del silenci
la transmets i ens fas gaudir
als que et llegim.
Per molts, molts anys, cavaller Antoni.
Sembles vingut d'un altre temps.
El teu dolç traç breu delicat canta el missatge
de la natura i els seus enigmes.

Rosa Fabregat

Sempre havia pensat que, malgrat l'aparent senzillesa, la poesia clapesiana amagava missatges —clars i diàfans per als iniciats però ocults per al lector comú. Ara, per fi, gràcies al traductor del Google, estan a l'abast de tothom.

Per exemple, fixem-nos en els primers versos de "Flor blava", del llibre *Crepuscle de mots*:

Aquell afany per les músiques
galants, pels textos, pel saber,
per un món que tot just existeix
més enllà de l'aparent;
el plaer de sentir-se acollit,
estimat: vet aquí la fortuna
que cal anar congriant.

Doncs bé, si aquests versos els traduïm a l'afrikaans i d'aquest a l'albanès i així successivament en l'ordre en què apareixen els idiomes al traductor del Google, quan arribem al francès... ens anuncien la divisió d'Europa continental i ens porten al seu estimat Québec!

Désir de musique.
Connaissance
chargé
voir
Heureux
Les Calculs indiquent le Québec
Continental Division Européenne

Quan de l'islandès els tradueix a l'italià, ens demanen responsabilitat i aplaudiments per a la Xina!

Voglio musica.
più
responsabilità
ricordare

applausi
La Cina ha mostrato

I quan, per fi, arribem al xinès i tornem al català, consideren la música i encara més la lectura dues malalties del cor: saviesa profunda i antiga.

La música és important.
Llegir més.
Sí - malalties del cor.
Jo
Tenir
Visible, Xina

Per molts anys, Toni. Gràcies per tot.

Paquita i Pep Fernández

NAVONA (*LA LLUM I EL NO-RES*)

Enmig del teu llibre de llum i buidor, les dues contradiccions universals i eternes, alces la pregunta i demanes pel bordell on va ser empesa Agnès, la nena de dotze anys que, morta de por, es negava a complaure el poderós.

La històrica pregunta, però, de tan vigent fa esgarrifar. I l'he pretesa, ingenu, contestar.

Seguint el teu vers he viatjat de nou fins aquell espai obert on Domicià regnava sobre atletes i guerrers, on els crits d'eufòria de trenta mil goles semblaven emmudir els xiscles de dolor d'uns pocs desheretats. Però no. Si escoltem bé, encara ressona el greuge vora la font dels quatre rius.

He tornat a la plaça guiat pel teu poema per preguntar-me la teva pregunta i pensar que, allí mateix, vora el prostíbul d'Agnès, deu haver-hi pisos clandestins on Agneses vingudes d'arreu no deuen tenir tanta sort com la santa i els seus cabells resten quiets mentre són ultratjades per un imperi més cruel que el romà, i en uns estadis de tortura més cínica que la del circ domicià.

La plaça, però, també és guitarra, com bé dius, i música en l'aire d'una nit estiuenca, on la calor romana es mescla amb el chianti, la búfala i el roig terrós de les façanes circumdants. La música i l'aire càlid de les nits d'amor que no va viure la pobra Agnès, ni viurà l'Agnès d'ulls orientals, o pell africana, o rossor de Dàcia, que avui serà immolada en l'ara de la injustícia més abjecta, per més consentida.

I també seguint el teu vers he pensat que hi ha un perfum de grandiositat en totes les grans places, barrejat amb la fortor de la sang en toll i la carn cremada. Els espais oberts, Antoni, just el lloc on llum i no-res són més perceptibles, just el lloc on la humanitat pot dur a terme la perversió més grossa i la més gran heroïcitat.

Deu dependre de nosaltres que la humanitat triï.

Jordi Fernando i M. Dolors Sàrries

En el «fer» —tant fonamental a les nostres vides— s'ha construint una sòlida amistat entre nosaltres. Les primaveres poètiques, les amigues quebequeses... I jo —il·lús de mi— sempre amb l'inexplicable desfici per apropiar-me de la bellesa de la paraula, la màgia del vers de tots aquells poetes nostres. Amb la teva generositat, cordialitat, vitalitat.

Aquestes reflexions de Hannah Arendt em recorden molt el sentit del teu treball:

… Quelque intensément que les choses du monde nous affectent, quelque profondément qu'elles puissent nous émouvoir et nous stimuler, elles ne deviennent humaines pour nous qu'au moment où nous pouvons en débattre avec nos semblables. Nous humanisons ce qui se passe dans le monde et en nous en parlant, et, dans ce parler, nous apprenons à être humains. Cette humanité qui se réalise dans les conversations de l'amitié, les Grecs l'appelaient philanthropia, "amour de l'homme", parce qu'elle se manifeste en une disposition à partager le monde avec d'autres hommes. »

Hannah Arendt, *Vies politiques*, Gallimard, París, 1974, p. 34-35

Robert Ferrer

EL POEMA. *LA LLUM I EL NO-RES*

El poema: l'enigma, la llum on habitar, l'espai on respirar enmig dels mots, el lloc on ser.

El poema: l'enigma, la revelació i l'enigma de la revelació. Errar de terra en terra, recollir el pensament d'entre les pedres, trobar el silenci a la punta dels dits, veure'n l'empremta en la llum, sentir la veu que percudeix tot l'ésser amb una força estranya.

El poema: la llum on habitar, la casa entre silenci i silenci, l'espai que acull les ombres, el lloc que es fa dient-se, el cos que transiten la "llum pensada" i la "llum pensant".

El poema: l'espai on viure enmig dels mots que conformen el ser i que són l'ésser, un únic ésser que arrela en la paraula, que alena amb la paraula i en la paraula es dissol.

El poema: el lloc poblat pels "mots del silenci" que projecten l'infinit, el lloc on ser el "silenci de silencis", l'"enigmàtic silenci" que parla amb la llum, que viu en la llum i en la llum mor. El silenci alat que creua el cel de l'instant i el fa etern. El silenci que atura el temps i eleva el pensament. El silenci que incendia la paraula.

Llegir *La llum i el no-res*, llegir la poesia d'Antoni Clapés, és llegir el misteri, és deixar-se posseir per la paraula i deixar-se amarar pel silenci, endinsar-se en els intersticis de l'enigma i fondre's amb el poema fins a "ser (el) poema".

M. Rosa Font Massot

BETWEEN GRIEF AND NOTHING

A Antoni Clapés

'Between grief and nothing' – va llegir amb un accent que feia posar els pèls de punta una Guineueta que cada dia s'assemblava més a la Jean Seberg d'*À bout de soufle* - 'I will take grief.' I després va demanar a la concurrència, com si tots fossin Michel o Jean Paul Belmondo: 'Tu connais William Faulkner?' Silvoso va respondre de memòria resseguint amb el dit polze els llavis, tot i que més que a Jean Paul Belmondo s'assemblava a Louis de Funès: 'Non, qui est-ce? Tu as couché avec lui?' La Florence del bigotet va replicar 'Mais non, mon coco.' I intervingué tot seguit el Serafinot de Gabba: 'Alors, je me fous de lui. Enlève ton jersey'. La senyora d'Eliselis replicà: 'C'est un romancier que j'aime bien. Tu as lu *Les Palmiers Sauvages?'* digué, mirant-se a la Guineueta. 'Je te dis que non. Enlève ton chandail' respongué Pòl·lux que també volia fer aquell gest amb el dit polze als llavis però no li sortia gens bé. 'Montre tes doigts de pieds. C'est très important les doigts de pieds chez une femme, rigole pas' va dir l'Alfredo imitant al Serafí que deia que imitava Belmondo però en realitat s'assemblava a de Funès. 'Tu choisiras quoi?' va preguntar la Guineueta. 'Le chagrin c'est idiot, je choisis le néant' digué F, 'c'est pas mieux, mais le chagrin c'est un compromis. Faut tout ou rien. Puis maintenant, je le sais.' I va afegir: "Prou de *chagrin*, *ma chérie*, ja ni ha hagut massa *d'amertume, de consternations*; fora *souci, souffrance stop*, res d'ànima *en peine*, *non regret, pas de remords, fini le cafard, non plus de mélancolie, dehors la morosité, l'spleen*…"

Ja no ni cabia més a la seva caixa toràcica de l'ànima. "Entre el no-res i la pena, F tria el nietzscheà no-res?", va dir-se F. 'L'homme est condamné à être libre, à choisir sans raison et avant toute raison…' responia sempre Sartre amb aquells ullets petits darrere d'uns gruixudíssims vidres de cul de got tot treient una bafarada de fum de la seva pipa i fent un somriure amarg… I F, turista aprenent d'escriptor, suspirava amb estudiadíssim posat trascendent assegut davant d'una tassa de cafè a la terrassa d'Aux Deux Magots: "La vida –ai!- és una passió inútil…"

"L'Ésser i el no-res –hagués dit encara el recollons de Serafí de Gabba- prové del famós monòleg "to be or not to be", el de Shakespeare, no el de Lubitsch!: 'Demeure (faig servir la famosa traducció lliure de Voltaire), il faut choisir. Et passer a l'instant De la vie a la mort Et de l'être au néant…'.

Manuel Foraster, *Factures per pagar* (fragment)

DEL SILENCI

Il y a des traces de silence sur le sable que l'homme efface.
EDMOND JABÉS

Com un eixam enfollit – el poema emergint del silenci- cercant mots per encerclar el silenci.

El poema, la veu mateixa del silenci – no pas punt final sinó caplletra de text.

El silenci ocultant, velant – fent parlar de nou els mots amb una veu altra.

El poema repuntant silencis – generant l'àmbit que fa posible el poema.

El poema fregant el silenci amb la punta dels mots- reescrit en el blanc que hi ha entre els versos.

Només el buit del llenguatge és dicible – aquest insufrible silenci.

Silenci – espill i memòria.

En aquest poema de l'últim llibre publicat pel Toni em sembla veure-hi com una mena de poètica on apareix nou vegades el mot més recurrent de tota la seva obra: "silenci". I també em resulta curiós que el títol del llibre i els poemes de la seva primera part continguin un altre dels seus mots emblemàtics: "llum". El llibre es titula *L'arquitectura de la llum*, tot i que aquest darrer poema s'inclou dins la segona part, que es titula: "L'aire de la solitud". La llum era al·ludida en un poema del llibre *In nuce*, que havia triat abans de decidir-me per aquest altre.

Però anem al poema: aquest "eixam enfollit" dels mots que emergeixen del silenci per encerclar-lo, és a dir per tenir-lo molt present després de la recerca dels mots, perquè el poema resulta ser "la veu mateixa del silenci". El Toni recorre, com tantes vegades ho ha fet en l'obra anterior, al silenci que, per una banda, "oculta i vela", i per altra banda fa parlar de nou els mots, que

sempre són uns altres dins la correntia d'aquesta obra ja força extensa, rica i absolutament original, sempre des del poema que "repuntant silencis", genera l'àmbit que el "fa posible". I així continua aquest text, tan summament característic del Toni, des d'un silenci que també qualifica d' "insofrible". I acaba amb un vers contundent i enigmàtic: "Silenci – espill i memòria."

No em puc estar de rememorar i al·ludir als gairebé quaranta anys que he viscut amb l'amistat, l'afecte i l'afinitat amb el Toni, i espero un dels nostres dinars habituals al restaurant andreuenc on parlem de tot allò que ens uneix

Per molts anys.

Feliu Formosa

INTERIOR AMB FIGURA

Plovisqueja, aquesta tarda.
És una pluja fangosa, imperceptible,
que tenyeix colors i vidres. La llum mateixa.
Sembla que vespregi i tot just
són les quatre:
fa un segle
que he viscut l'últim instant
i no sé si m'arribarà, el proper.

(Déu, com li costa, al temps, de traspassar
el mirall de la finestra!)

El silenci em parla de tu,
que vas fugir enllà dels terrats
fins a l'ombradiu de l'albera.

I ara miro de llegir en les taques
d'humitat del sostre —inútilment, potser—
l'enigma d'aquesta tarda plujosa
l'enigma d'aquell riu de fulles seques.

Vaig demanar a en Toni d'escriure'm un text pel catàleg d'una exposició que havia de fer. Havíem quedat de trobar-nos a la Laie per parlar-ne. Era una tarda plujosa, amb aquella pluja que ve juntament amb els vents del Sàhara i porta aquella sorra vermellosa que ho tenyeix tot. Recordo que ens vam trobar al carrer de camí a la Laie. Potser havíem agafat el metro a la mateixa estació i no em vaig adonar. En Toni va treure una llibreteta negra. I jo parlava. De moltes coses, de massa coses que em van semblar inconnexes: em passa moltes vegades quan vull parlar de la meva obra. Hi ha tant per dir que no sé per on començar. En Toni em mirava i escrivia. I un dia em va enviar un poema sobre aquella tarda plujosa on el silenci li estava parlant de mi.

Teresa Gomez Martorell
Dallas, EUA

"Serrada nit:
a l'empedrat brilla
la lluna absent."

Poesia és atenció. Una *atenció* que no té res a veure amb *tensió*, sinó amb un estat d'obertura i de receptivitat màximes, a la manera del caçador que camina bosc a través, tan vigilant que percep el cruixit mínim de la fulla quan cau a terra. Deia Simone Weil que, en la seva forma més pura, l'atenció és una forma d'oració.

La poesia d'Antoni Clapés neix d'un estat d'escolta igualment agusat. A diferència del caçador, però, no només registra allò que succeeix, sinó allò que (aparentment) no succeeix –per entendre'ns, el poeta sent caure la fulla que no cau–. I així, en aquest condensadíssim poema li és donat de copsar la brillantor, no de la lluna plena enmig del cel nocturn, sinó de la lluna absent sobre l'empedrat. Els lectors ens sentim empesos, gràcies a un salt fulgurant de només catorze síl·labes, lluny del nostre món de certeses: acostumats com estem a parar esment en la presència, ara se'ns demana que parem esment en l'absència, el rastre, l'indici, el biaix. En tot allò que passa quan suposadament no passa res. Perquè, com escriu el mateix Clapés en un altre poema, "només l'absència / deixa empremta". La poesia ens aboca de nou a la perplexitat: com és que brilla, la lluna absent? Però no és feina del poeta donar respostes. El seu ofici té a veure amb la commoció, no amb la comprensió.

O potser que capgirem el plantejament: com podria el poeta, immers en aquest estat de vibrant percepció, ignorar allò que no succeeix? Al Japó, aquest convenciment ha donat lloc als anomenats haikus de *mu-i* (que podríem traduir per "haikus de la inactivitat o de la inacció"), on els protagonistes són la granota que no canta, el corb que no gralla, el monjo que no andareja o el cirerer que no floreix. Semblantment, la sensibilitat poètica d'Antoni Clapés no s'atura en l'aparença ni en l'evidència, sinó que presta paraula al batec imperceptible de les coses que s'agiten al caire de la inexistència, emboscades en la semiocultació. No és casual que un dels conceptes nuclears del seu univers sigui precisament la *llum*, aquesta llum que acompleix la mateixa funció

que la paraula poètica, és a dir, confereix relleu a l'existència, l'apregona, la fa diàfana: "Només la invisible llum / fa visible el món".

Més enllà del debat sobre la utilitat o la no utilitat de la poesia (que comença a sonar com la cançó de l'enfadós), una cosa és clara: la poesia té conseqüències. Marca un abans i un després. A nosaltres, lectors també atents al dir del poeta, ja no ens serà possible deixar de percebre, en nits serrades, la resplendor que sobre l'empedrat projecta la lluna absent.

Gemma Gorga

Ton Granero

PER A ANTONI CLAPÉS

Crepuscle de mots
Trànsit
A frec
Matèria d'ombres
Tagrera
In nuce
Llavors abandonaries Greifswald
Destret
Alta Provença
Miro de veure-hi
Un sol punt
La llum i el no-res
L'arquitectura de la llum

Sota el sol del solstici
ens aturem a totes les illes de l'arxipèlag
i no ens cansem de llegir els signes
espurnejants que ens arriben
                i enlluernen
travessem el desert i les dunes
la llum ens cega
l'aigua ens refresca
i mengem fruits exòtics
dàtils i verdures
d'aquestes terres fèrtils
que ens acullen generoses
amb cossos nus i lliures
mentre en el crepuscle
bevem un vi
immemorial
que mai no s'acaba

Manuel Guerrero Brullet
1 de juny de 2013

POEMA ARRAN D'UN POEMA D'ANTONI CLAPÉS

La Tour

No és pas de fora que prové la llum que vol guarir-te les ferides de la raó.

Esguarda el mirall en tu: com la tenebra de la claror

travessa en silenci aquest no res que mires i et mira.

CONFIDENCIAL

El garbí xiula persistent
a les cordes dels velers.
Estiu. Solitaris cap al tard.
I d'uns llençols llefardosos,
hi emergeix una parella
que no ho és, un avatar
de la improcedència de l'ésser
que no es capgira pas a les envistes
d'una poètica del desvari,
de les cabòries enmig d'un atabalament
asintàctic amb llavors marineres.

Carles Hac Mor

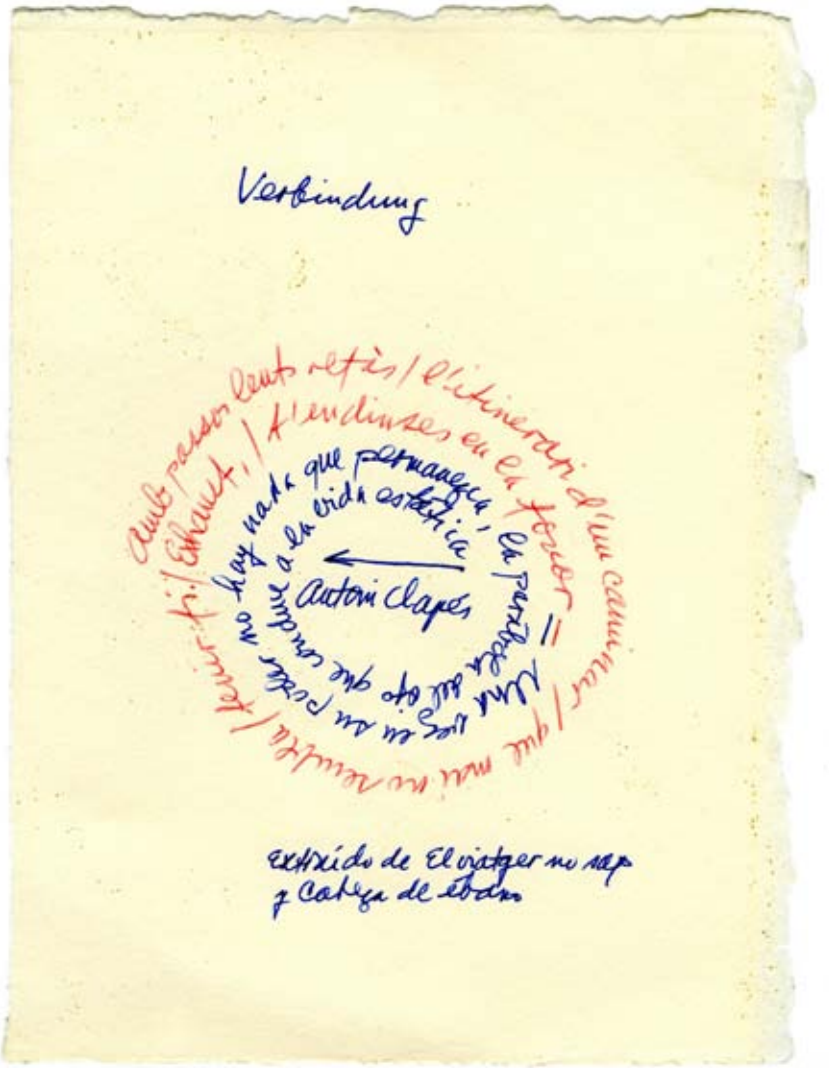

Rodolfo Hässler

L'anyil de l'espígol jeu
vora el verd fatigat de l'alzinar

L'aire transporta sentor d'alfals
somieig d'un ordre natural.

I és l'estiu que passa.

I la mort.

Meitat de la vida

Els poemes d'Antoni Clapés em capturen per la seva conjunció de sensualitat i espiritualitat. Reuneixen les paraules que han d'estar-hi – ni una més – i en el lloc precís on han d'estar. Com a fruit de la meditació, tenen la presència concentrada de les gotes d'un perfum condensat de milers de flors i arriben a tots els sentits. I sovint és la contemplació de la naturalesa, aparentment senzilla, que porta a qüestions existencials, com en aquest poema.

El vaig triar perquè em sobta el traspàs vertiginós del quadre estiuenc de colors i olors intensos al mot que ho devora tot com un forat negre: "mort". Sobretot em crida l'atenció el vers que fa de frontissa, degut a l'ambigüitat del seu verb: "I és l'estiu que passa." Haver de traduir un poema sovint ajuda a adonar-se que les paraules oscil·len i no signifiquen només el que sembla a primera vista. De cop veig que el transcórrer de l'estiu en el temps també és un esdeveniment que succeeix ara. L'estiu travessa el lloc on sóc, passa pel meu costat. En aquest instant, el temps s'atura i agafo plena consciència que és l'estiu, la plenitud poc abans de decaure. La mateixa ambigüitat afecta la mort. Em succeeix, però també transcorre en el cicle de l'ordre natural. I sembla que no ens queda altre remei que acceptar-ho de la manera més assossegada possible.

Tot i que el poema em neguiteja, com a traductora em plau haver trobat en alemany un verb que expressa la mateixa ambigüitat:

"Der Sommer nämlich geht vorüber. // Und der Tod." Perquè és mitjançant l'ambigüitat que la poesia arriba als límits d'allò que es pot dir amb paraules.

Claudia Kalász

Les mots choisissent le poème

J'interroge les pierres
remuant leur silence (question de vent)
Pure interrogation
sans réplique possible
pierres des murs des tombes des remblais
(question d'oubli)
et celle du facteur Cheval
qui m'achoppe comme lui

Elles se taisent dans leur jargon
le même que parle mon chat quand il cligne
des yeux pour dire qu'il m'aime

Les mots choisissent le poème
suivent le cours qu'assigne l'horizon
des signes pierre *disent*
l'au-delà sans le dire

et mon doigt distrait a traduit : l'eau de là
ou de là-bas ? l'eau de loin qui dort
avec les pierres et les couvre

Comme la vague j'ai ramassé les pierres du fond
qui m'achoppent comme sable
Un cycle de pierre et d'eau recommence

… pour être dits, pour habiter

Orme roncier aulnes qui tremblent
le poème *invoque le vent*

Choses dites prises au silence
rumeur à peine

Limon lichen
vocables en risque d'abandon
à des mains mortes

Syllabes qui manquent de vert
le lierre évoque
la possibilité du mot

Pour habiter ce langage
j'ai dit sans dire

En dépit du gel
l'acanthe a passé l'hiver

Recommence
un cycle de plante

Prendre à l'atelier les outils
les épingles du jeu
l'inutile
tirer le fil du rien
rire des ourlets

Et retirer de l'établi
ce qui reste de blanc

Epingler sur la toile crue
des restes de poème
des chutes d'oubli
ce qui s'effiloche et se troue

Garder l'ombre qui passe
verte sur le dos des mains

Claire Kraehenbuhl

Laurier Lacroix i Jacques Fournier

Fa referència al poema "Caravaggio" de *L'Arquitectura de la llum*.
És una petita reflexió suggerida pel poema d'en Toni.
Les fotos Instagram, que són llum més que mai, no tenen una vocació tangible per ser exposades més enllà de la pantalla del nostre mòbil.
Formen part d'un gran entrellat de xarxes socials que assenyalen noves maneres de comunicació? Qui ho sap?
Són una finestra instantània que s'ofereix al món, i ens deixa sense el temps d'abans. És una contradicció contemporània, viure sense temps.
…El desig i la llum.

Jordi Lafon

Per a l'Antoni Clapés

Poesia

¿De quin abisme neixes
i a quin silenci em dus?

¿Sóc jo qui escriu de la ferida
o és la ferida qui m'escriu?

¿De quin silenci neixes
i a quin abisme em dus?

Jordi Larios

L'HOSTE INNOMBRABLE

Orazione nell'orto
(Giovanni Bellini)

L'hort –nu, deseixit de retòrica–
cela el misteri de tanta solitud.

La son acaba vencent el somni.

Cendra – després de la flama.
Cendra – després de la llum,
                  després de la idea.

Tot esperant l'hoste innombrable.

La poesia és diàleg amb la poesia, amb la pintura, amb els grans relats. Sovint, els versos es carreguen d'ecos de creacions de l'esperit humà de segles enrere, i fan junts un bocí del camí, s'enriqueixen un a l'altre: el poema nou guanya amb un sentit assaonat pels segles, i l'antiga pintura o el vell relat guanyen amb el que aporta una mirada diferent. Aquests versos d'Antoni Clapés prenen el títol, *Orazione nell'orto,* d'una bella pintura de Giovanni Bellini, un dels pintors del fabulós esclat de formes que va ser el *Quattrocento* italià, i recreen, a través d'aquest mirall, el relat evangèlic de la pregària de Jesús a Getsemaní.

"La son acaba vencent el somni", diu el poema. Clapés fa una passa més enllà en una direcció cap a la qual apunta Bellini: el protagonisme de Pere, Jaume i Joan, els tres apòstols dormits. Al quadre, el llenguatge de la línia i dels volums s'encarrega d'establir la contraposició: d'un costat, Jesús, amb la mirada ascendent fixada en l'àngel de què parla Lluc, i d'un altre, els apòstols, sumits en un son profund que sembla clavar-los en el silenci de la terra. Al vers de Clapés: la cendra, enfront de la flama, la llum i la idea. El vers final torna a ser un joc de sentits: el relat evangèlic acaba amb l'anunci de l'arribada

imminent del traïdor, però aquí el que s'espera és un "hoste innombrable", és a dir, infinit. Els tres deixebles, en el seu son, han endevinat, per dir-ho amb expressions de *L'arquitectura de la llum*, el silenci radical de déu, el buit que tot ho conté, el vedat del desésser. La mística negativa: ells també han aprofundit en la "tristesa de mort" amb què el seu mestre arribava a l'Hort de les Oliveres.

Miquel Àngel Llauger

L'arbre dibuixa una ombra damunt l'herba.
La llegeixes: hi diu "noguera".

So i ombra i arbre i tu sou u.
I sou deu mil.

(Una boira atura el temps: el vol de llum d'un ocell.)

Cristina Losantos

ANTONI CLAPÉS I LES PARAULES DE LA MEMÒRIA

Rellegint *L'arquitectura de la llum* (2007), he pensat en la importància de la memòria en la poesia d'en Toni: des d'aquell record que a 'Giorgione', de *Trànsit* (1992), torna en forma de 'desig antic' i creix com un arbre que estén 'el seu poderós brancam', fins a 'aquesta espessa boirina – la memòria' en què et perds 'després d'una retracció del déu mut' que, com l'oblit ferraterià, et fa 'habitar en el no-res / albirar tan sols el buit que ets', en un dels poemes més memorables, el XVII, de *L'arquitectura*.

La memòria és engany: 'Mirall i miratge' es titula un altre poema de *L'arquitectura*, perquè 'El temps i la memòria / desapareixen'. I la memòria és temps — *tempus fugit* — i silenci, sovint 'un silenci enfollit' (I). O silencis, només 'traces de silencis antics – absències recordades' (IX). Si 'els mots del silenci' s'imposen, sotja el terror de 'l'escriptura en blanc' (VIII) perquè, al capdavall, és la mort qui 'et dicta l'escriptura', 'la mort, arrapada / als murs leprosos, pigallats de liquen' ('Zattere') — uns murs malalts, és clar, i molt francesos, com tot el recull: com ens recorda Susan Sontag en parlar de la malaltia i la metàfora: 'In France, a mouldering façade is still *lépreuse*'.

La memòria també és 'un camí d'aire' (I), i els records són 'la llum que traspassa tota frontera' (VII). La llum i els records es fonen en el temps i en les paraules del vers: 'la llum t'era pur reflex de la infantesa' (V), 'el lent temps de la infantesa' (XIII), una 'hora / de pins clars i tendres' però també de 'roques abruptes i camins emboscats' (V). Les paraules seran el darrer consol perquè 'la llum del poema oculta la tenebra' (XIII). Una llum fugissera que et permet veure que 'tot perdurarà quan tu ja no siguis ni record', però que 'et desvetlla els sentits' i et fa escriure 'aquest llibre de pàgines d'olor de mel que la marinada de l'enyor anirà fullejant cap enrere' ('Biblos').

Gràcies pels versos, Toni, i per molts anys!

Montserrat Lunati i Maruny

Pour Antoni Clapés dont le texte dessine le réel au-delà de l'apparent.
Avec toute mon amitié. Joyeux anniversaire

Maurice Maillard

LA PARAULA FETA LLUM

«Fer, bastir: la tasca del poeta»,
La lentitud, la durada

«Ser — sense destí». «Errar». Sempre en *trànsit*, *a frec* de, *in nuce*, en *destret*: «en el límit», «a la llinda», «l'exili de l'escriptura». El poeta no vol pas dir, sinó caminar, fer, bastir: ésser en estant.

Bastir una casa: «La casa on habites, on ets ara, per un temps limitat. / La casa que t'acull i que no és pas casa teva: tu no tens, / no pots tenir, un indret on habitar, llevat d'aquesta / escriptura, del teu pensament, que progressa a mesura / que l'escrius, que el descrius».

Bastir una geografia: *Greifswald*, *Tagrera*, *Alta Provença*: «Looren», «Cobh», «Zattere», «L'Alguer»: noms de «l'espai que no habita cap paraula» i que, tanmateix, és fet de paraules. Perquè també el silenci «cercava un indret on habitar, uns mots que li donessin forma». Uns mots que *llavors abandonaries*...

Bastir un lloc i saber «que no hi ha res més enllà / del límit d'aquests mots»: «escriure és viure, confegir / un llenguatge on habitar».

Aleshores ja existir. Aleshores «no fer el poema perquè el poema ja és». I abandonar el lloc «on el poema ha deixat els mots» perquè només l'habitaves «per un temps limitat»: «Ser — sense destí»: «Errar»: *El viatger no sap*.

En el *crepuscle de mots*, confegir un llenguatge per l'espai, pel buit, pel silenci: per l'invisible: *matèria d'ombres*: «traç»: *carnet* del poeta: *Epigrafies/ Epigramies* de la vida. *Miro de veure-hi* alçant amb les paraules una *arquitectura de la llum*: la paraula feta lloc, feta llum, entre *la llum i el no-res*:

La llum neix
rere els turons
rere la llunyania

omple de noms el món
avisa el vent

que pot sacsejar
l'òxid polsós de la memòria.

Neix la «llum» i omple el món de «noms»: la llum dóna als ulls la realitat física i els noms són els ulls de la ment. Només és aprehensible el món amb la paraula feta llum. Paraula poètica sempre viva: crida el vent, força desfermada, que sacseja la memòria. La paraula feta llum és vida i és memòria; és present i és passat per a un futur millor; és buit i plenitud, llum i ombra, vida i mort, en *un sol punt*. És llum invisible com a tal. I com a tal il·lumina la realitat fent possible la vida:

habitar just a la llinda de la paraula

allí on la llum

és invisible i tot esdevé visible.

Jordi Marrugat

QUÉ ME HA DICHO LA "ARQUITECTURA DE LA LLUM" DE ANTONI CLAPÉS

Si tuviera que elegir un verso, unas palabras que pudieran desvelar la clave de la luminosa, repleta de ecos "Arquitectura de la llum" de Toni sería éste: "la llum t'era pur reflex de la infantesa". Porque la luz, esa luz esquiva que persigue, cuya arquitectura se deja, dice él, apenas reproducir, es la palabra, la posibilidad de la palabra, una palabra apenas poseída en aquellos años de la infancia y rápidamente perdida. Una palabra que simula dejarse atrapar en la escritura, en el poema, "creus haver arribat a l'indret d'on vas partir" para después serle rápida, subrepticiamente arrebatada, como el sonido de un papel cayendo "el so de la llum en dir-se/ (…) el so d'aquest paper en caure". Imposible volver a transitar aquellos caminos peligrosos, llenos de sombras, pero también de luz, cuando las palabras eran nuestras, pues todas y cada una tenían un significado "l'ull retalla fragments de discurs — denota afaiçona perfà reescriu/ el lent temps de la infantesa". Cuando Dios no era mudo, e incluso, tal vez ni siquiera sordo. Cuando el tiempo era lento y caía cada palabra como arcilla antigua "desaparèixer dins la llum(…) corprenedor so d'argila antiga". Cuando no se caminaba a tientas porque cada claro del bosque esperaba, como una epifanía, que dijéramos su nombre "el mot i la llum diuen". Y no importaba si el nombre era terrible. La palabra estaba allí, y ni ella ni nosotros habitábamos al margen. Pero, a pesar (o quizá a causa) de su silencio, de ese silencio que certifica su existencia, "la veu del déu absent/ (…) que el fa creïble", Dios es implacable, y expulsados de la luz y la palabra, caminando "a les palpentes — pel marge", apenas si reconocemos en ese destello, "aquest esclat de llum prové d'un enllà/del qual no coneixes res/i escrius — i t'escrius", quizá el recuerdo perdido de esa infancia lenta como una eternidad, paraíso de palabras, que "no cesa de no escribirse" (Lacan). Aunque a veces, en algún lugar, de pronto, al amanecer, "gotes de rosada/ esteses en un fil d'hacer/ traces de silencis antics — absències recordades", se pueda reconocer la huella de aquella presencia antigua, lenta y luminosa y el poeta, Antoni Clapés, sea capaz de atraparla y reproducir (decir), como un milagro, su fragmentaria arquitectura.

Epifanía

Cerrar puertas y ventanas
y esa luz
que tanto
había perseguido.

Buscar en las sombras
aquella epifanía
que se fue
la he traicionado
tantas palabras
dichas
oídas
soportadas
intrusas
tantas.

Dejar
apenas un resquicio
entre las persianas
como aquellas tardes
de verano
sombra
y los rayos
que se filtraban
motas suspendidas
que jugaba a atrapar
entre las manos
abiertas
y el mundo era
silencioso y caliente
y flotante
y, de pronto,
una mota descendía
suavemente
como un signo
en la pared
antigua
y eso era
epifanía
cuando llegaba
y yo
desconocía su nombre.

Isabel Mercadé

comprendre que le voyage était déjà là
bien avant que tu ne le fasses
l'épopée fondatrice de la nostalgie
Antoni Clapés

… dans la profonde méditation de tes poèmes roulent les chants du sang et ceux de la lumière les notes sont graciles et ténues l'esprit n'a besoin que d'un souffle d'une proposition et nous entreprenons le voyage à notre tour conviés par l'absence que tu évoques fantôme brûlant dans l'œil magnifique de la parole …
… c'est un geste parfois les doigts qui se portent à la tempe parfois c'est un arbre dans les eaux du vent dénudé c'est un murmure l'envers de l'ombre et dans cette quiétude je retiens ma voix j'attends et le silence s'installe dans son éternité et ses au-delà où je suis vulnérable …
… tu écris que *seule l'invisible lumière / rend visible le monde* et je tisse dans la maison de ton poème chaque maille décuplant ses possibilités de déroutes et ce qui se construit affleure à ma compréhension en un espace d'intelligibles trahisons et d'intelligibles vœux un monde où l'esprit est un instant libre solitaire où la parole se rend aux sens les mains levées en une tension avide d'entendre or nos cœurs paraissent si maigres en leur quête de lumière …
… tout est encore dans l'enchantement qui s'estompe quand on l'approche de réel tout dans ce silence dont tu parles et ce pur éclat machiné par l'invisible construit l'univers dans ses répétitions …
… *Les mots choisissent le poème*, écris-tu quelque part, *pour être dits, pour habiter*, or déjà tes poèmes forment cet abri où nous plongeons le regard pour nous rassasier …

Amitié vive,
France Mongeau
Dunham, Québec
Mai 2013

II
Lluvia de agua
de sed: des
velar el sentido de las palabras.
Llenar de sed la copa del sentido.
Quedar en barbecho.

El poeta busca el sentido de las palabras a través de la lluvia, del agua primigenia que dota de sentido al mundo.
Agua que es la vida, territorio donde la poesía busca, y a veces encuentra, su razón de ser y de decir.
La sed es el deseo de encontrar y al mismo tiempo lo que nunca se puede saciar y siempre espera que la lluvuia moje esa tierra que está en barbecho hasta que la palabra la nombre.
Poema denso y verdadero, síntesis de lo que el poeta espera y el poeta es.

M. Cinta Montagut

[alta provença. glossa]

el text seria una pintura.
una pintura per dir l'indicible,
que tanmateix ha estat dit, o podria haver estat dit,
—intentat, temptejat—
al poema.
una pintura per dir l'indicible, una pintura en blanc i negre,
una pintura que recolliria tots els matisos del blanc i del negre.
una pintura que reflectiria tots els colors de la llum,
totes les transparències de la llum, totes les opacitats de la llum.
i la foscor.
l'espai hi seria un buit.
el buit que la llum emplena,
en la tenebra.

potser el text seria també un ideograma, un traç
sobre el blanc del paper, un traç sobre el buit.
un ideograma, que contindria:
el jo, el nosaltres, l'absent.
el jo que diu, el jo que mira, la mirada de l'absent, la mirada de ningú.
un ideograma que contindria:
el so de l'aigua, el so de la pedra, el so de la llum sobre la pedra,
el so del silenci. de tots els silencis.

el text, l'ideograma, també contindria el signe de qui diu,
de qui calla, de qui escolta i espera.
de qui espera, del poema.
del poeta. de tu, de jo, de ningú.
de qui habita la veritat sense casa.
del poeta.
la pintura, l'ideograma, delimitaria un espai.
on l'espai és trànsit.
on la claredat és opaca.

on la profunditat és la superfície.
l'espai del poema, l'espai del poeta,
que toca el límit,
que renuncia a la claredat,
per saber sense límits.
que habita el conflicte de dir, d'ésser.
que habita la veritat sense casa.
a la intempèrie.
l'espai del poema.

anna montero
tancat de l'alter, maig 2013

NATURALEZA MUERTA

Deslumbra el pan y el aire en la botella,
la luz que desde el fondo anuncia el mar.

Recorre el ojo pálido la estancia
muerto en el reflejo y en la flor.

(A Antoni Clapés)

JEROGLÍFICO IMPOSIBLE

Hay tanto que decir y poco tiempo.

(El escriba derramando en su tablilla
una sola lágrima de sangre).

Hay tantas horas luego y tal silencio
que los frutos ya maduran en el huerto.

(El tiempo atrapa el ritmo de las olas
que son esas palabras nunca escritas).

(A Antoni Clapés y Dolors Udina)

Andrés Morales Milhonic

aquest silenci
que ja ni és paraula

aquest poema
que és un no dir

aquest ni no-res

⋆

sota l'escorça
dins l'embolcall

on dorm l'aigua
batega l'ametla

del poema: no-res

sota l'escorça
dins l'embolcall

on dorm l'aigua
batega l'ametla

del poema: no-res

⋆

aquest silenci
que ja ni és paraula

aquest poema
que és un no dir

aquest ni no-res

| Antoni Clapés | *in nuce* | & | **Joan Navarro** |

[a L. C., in memoriam]

Finalment, un dia vaig aconseguir
franquejar la porta
d'aquell jardí on habitaven les paraules
que tu m'havies confiat.

Estimat doctor,

La Dolors em demana una reflexió/glossa/escrit sobre un dels teus poemes. Ufff... Ja saps que jo sóc més de ciències i segurament me'n sortiria més bé fent un sudoku.. I a sobre, em diu que aquest mateix exercici l'ha demanat a tots els teus amics. Ostres tu, quin compromís! Amb aquesta corrua de prohoms de les lletres catalanes que confegeix la teva agenda! En fi, miraré de posar-m'hi i fer un text mínimament digne.

He triat aquest text que apareix al teu llibre *Tagrera*. Un poema amb què m'identifico molt.

Curiosament l'encapçales amb una dedicatòria. Tu que per principis no dediques mai els llibres i ben poques vegades els poemes. Suposo que la dedicatòria és per al teu pare. Sempre en parles molt bé del teu pare. Fins i tot quan potser no n'ets conscient. Gairebé diria que amb admiració. Sigui en un ambient formal o bé més distès ("nois, que som a taula!"), quan el teu pare apareix a la conversa el teu posat, la teva expressió, la teva cara pren un to d'agraïment. Que el teu pare t'inoculés aquest amor a les arts en general i a les lletres en particular és un dels millor regals que et deuen haver fet mai. Sinó el millor...

I per què m'identifico amb el poema?
Doncs és evident, Toni. Fa anys que tu em vas confiant un jardí semblant al que en el seu dia et confiaren a tu. La diferència està en què jo tot just començo a obrir aquesta porta. La teva perseverança i la teva actitud sempre tan didàctica m'han anat desxifrant una obra poètica que d'un inici em semblava inaccessible i críptica.

Potser és que em vaig prendre molt a pit allò que tot sovint em recordes: qui llegeix novel·les a partir dels 40 és un cretí (Pla dixit). Com que ja fa dies que he fet els 40, potser sí que m'he esforçat a endinsar-me en el teu món. De mica en mica, doncs, vaig franquejant aquesta tanca i puc dir que el jardí —fins ara incomprensible— va prenent unes textures agradoses, unes aromes penetrants i uns colors ben vius.

No negaré que tinc un punt d'enveja. Però, noi, t'he de dir que em fa molt feliç veure que arribats als 65 et podràs alliberar del càstig bíblic que suposa el treball. Dic del treball i no la feina. Perquè a partir d'ara en tens molta de feina! Espero poder seguir compartint amb tu moltes estones i veure/viure de ben a prop com vas engrandint aquest jardí.

Amb l'afecte, l'admiració i l'estima que fa tants anys que et professo.

Ramon Oliver

"No deixis mai que

(per lassitud o per abúlia) el tedi t'arribi,
et perdi interès la recerca del text, la lectura,
ningú triï per tu,
la música només sigui sorolls que sents,
el refinament abandoni el teu entorn,
l'amistat, l'amor, deixin d'enaltir-te,
et fugi el protagonisme de les teves hores.

Coneixeràs que s'ha escaigut així, quan ja no tinguis cap pregunta a fer ni a fer-te, i esdevindràs allò que han volgut que fossis: tu ja no seràs tu."[1]

Toni, tu sí ho has aconseguit. Desenvolupant la convenient flexibilitat superficial per a evitar enrocar en entorns hostils, has sabut mantenir el teu rumb al llarg dels anys. Capejant temporals, has sabut trobar els vents adients que t'han portat a viure (i compartir) nombroses postes de sol en cales arrecerades. Espais fèrtils per a tu i des d'on has facilitat la fertilitat de l'altre.

Tu has sigut tu.

Enhorabona i una forta abraçada,

Toni Olives
Maig-2013

1. De *escrit en fulles de te* (1986)

aquest alè
que ja ni és

aquests poemes
escrits per ningú

Felicitem-nos, doncs, de poder celebrar!
Visc aquest desig a desgrat d'una existència sovint massa acomodada, assajo la sortida d'un destret anquilosant.
Llegeixo.
Quan se'm convida a comprendre el món des de *La casa de la llum,* m'hi precipito fins a tocar el fons i experimentar el desassossec que provoca la percepció tel·lúrica i el fremiment d'*aquest alè que ja ni és* en *aquests poemes escrits per ningú*.

Anna Palomo

VOREGES EL LÍMIT

habitar just a la llinda de la paraula
allí on la llum
és invisible i tot esdevé visible

escriure entre la veu i el crit, calcular la distància que s'aproxima al to, escriure entre el perill i el far i assegurar el pols quan ens encarem a la mudesa
escriure: misericòrdia en la distància que mantenim, poètica del silenci, del límit que es perfila on les paraules no arriben
però allí on els marges es trenquen es mostra alguna cosa que habita just en l'esfera inefable de la mística i ens apropa a l'experiència de la veritat: *allò no dit que pot acollir la teua escriptura*
i que té la capacitat de redimir-la, esperar-la sota l'esguard vigilant del poeta en alguns dels llocs desconeguts per ell encara
la voluntat de dir ens apropa als espais sagrats, una poètica que continga el desig de fer-los visibles haurà d'imitar els recursos sensibles de la llum, acostar-se als seus flancs, calcular la simetria de les ombres, escoltar la ingravidesa de la forma, situar-nos als frecs de les preguntes
el poeta busca l'essencial com una forma de veritat coberta pel vel de l'aparença, aquelles imatges reflectides en la caverna ja no li satisfan, desperten en ell el dolor acceptat d'un ascens cap a la realitat promesa
però cal esperar que minven els efectes dels primers llampecs de la llum als ulls
la consciència dels límits nos ens deixa lloc per a quest tipus d'esperança, ens obri els ulls cap a una altra llum més propera, més humana, més acord a la nostra mesura
ens permet distingir espais no transitats i ens manté desperts a la sorpresa d'altres llenguatges nous, a l'amplitud del dubte, a l'amable incertesa del viure, els frecs de les paraules o la riquesa oberta dels silencis on *voreges els límits*

Teresa Pascual

Newgrange

signes de pedra diuen
el més-enllà sense dir-lo

el túmul cela un raig de llum
que un cop a l'any

per uns instants
fa visible l'interior

les ànimes que habiten
la memòria dels (a)déus

només la cambra de la mort
pot hostatjar la llum

només la llum pot dir el món
perfer-lo cada dia

com un afany extrem:
inexpressable.

AFANY DE DIR

El més-enllà haurà de ser per força el que no pot ser dit just quan és dit. Els signes de pedra que el diuen ja el són, des del moment en què no hi ha res més enllà d'aquest dir que no hi arriba, o que no el toca. Tots els senyals que hi apunten en realitat apunten un enlloc i el configuren com a indicible. Són dubitacions plenes de seguretat. Tots els mots que el proven de copsar hi rellisquen i sembla que se'n vantin. Fracassats de la més alta comesa. La màgia es fa tota més ençà, amb aquella llum que en el solstici d'hivern entra a poc a poc pel passadís de la construcció funerària de *Sí an Bhrú* per il·luminar-hi una estona l'interior. Si hi hagués un veritable més-enllà, ¿podria competir

amb la força d'aquest moment solar? ¿Quina tomba no cobeja una intromissió de llum semblant? ¿Hi ha enlloc una representació més virtuosa del despertar de les ànimes? És com si l'home, aquesta consciència intranquil·la, perduda en la immensitat d'un univers que mai no abraçarà ni comprendrà, pogués de tant en tant guanyar la partida al no-res. El túmul roman com l'expressió d'una carambola anual. I el poema, convençut de la seva insuficiència, aconsegueix al seu torn aquesta mateixa proesa quan esmenta en una sola frase dues certeses: «la memòria dels (a)déus». La divinitat no és potser sinó aquesta por davant l'adéu definitiu. No comprendre on s'és. Només, la veritat d'una tríada: mort, llum, món. Aquí doncs, la pedra s'amuntega com tot allò que s'amuntega a dins, inexpressable, quan l'altre desapareix.

Arnau Pons

1/

Estimat Toni,
Soc jo, en Jaume, sí, n'Alorda. Com estàs? Segur que molt bé perquè et
mereixes un bon passar. Un gran esser humà. T'escric aquesta carta per diversos
motius, el primer perquè t'esprem i et vull escriure perquè t'ho mereixes
tot i perquè et vull enviar aquestes paraules meves de celebració i et
celebro i mereixes un text de totes les persones que t'adoren. Ve començat
uns textos per ordinador i tots em semblaven falsos com a molt bruts,
i he volgut escriure-ho directament, el paper groc, la tinta, tu i jo, embolics
presents a través de la pàgina i dels versos, com aquests:

si el vent ni el vent no Vallbona
si tot és ben res
si el mirar comença a fer excés

Són versos teus, del previs in nuce (Proa, Barcelona, 2000), un llibre
molt especial per a mi: tots els teus llibres són molt especials per a mi.
Com que ets un gran poeta, els teus poemes omplen a l'ensiment de Grande,
són cisi: gelats, són brutalitat i llum: descobriment, delirium tremens/lapsus,
es purnes d'un poder incontrolable i poderós. Tens tanta gent, tanta, que
m'emocionen: vull estar connectat al teu art i al teu sol, o la teva barba
whitmaniana, al teu groc tímid però nets. Ets excepcionalment genial
però no perquè t'hi esforcis sinó perquè ets així: bon poeta, bon persona
bon editor. Per anomenar-les, Pau Vadell i Vallbona i jo fem un luxe que ens
valguessis nuliar. El Tots de la Cuixa a Cafè Central i esperem omplir
delícies l'aparició de José Gabo va acabar al Sonetos i traduit Heidegger
perquè volem formar part d'aquesta secta hipòsta humana teva tan singular
i tendre i cerca i cuia i espectacular, vull/volem formar part del teu
microcosmos intim. Qui sóm? Una pressa màxima, voluntat i

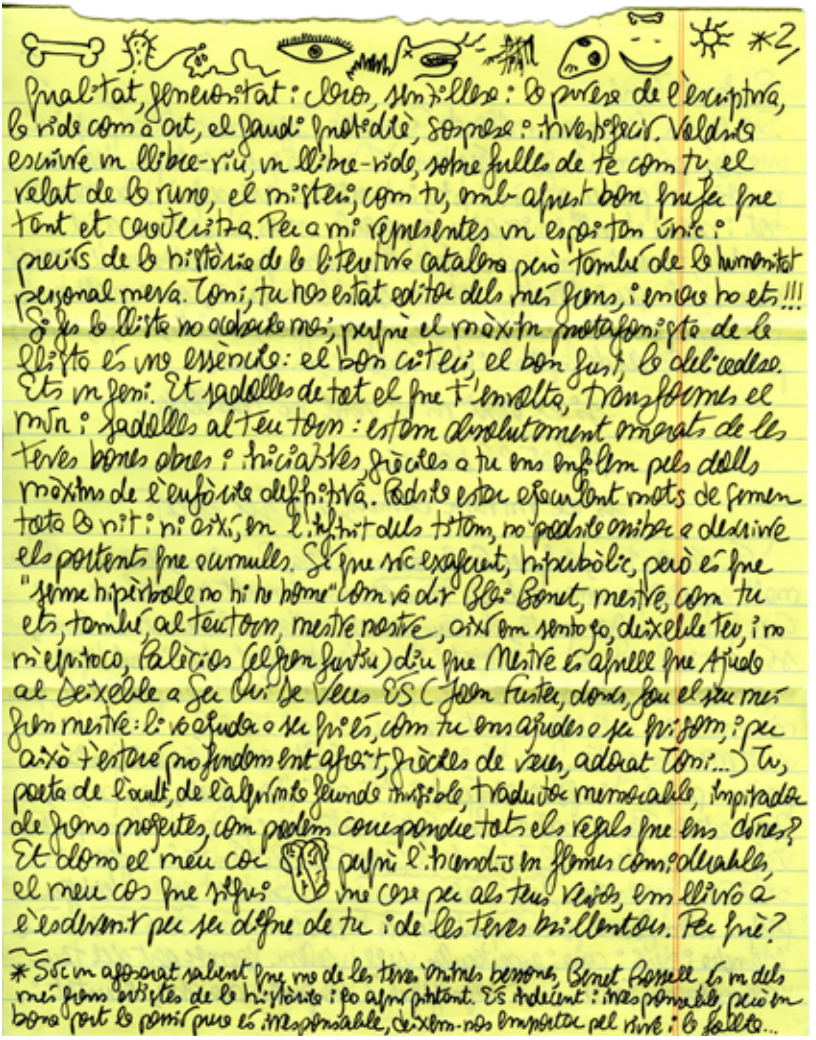

Qualitat, generositat: claros, simplesa: la pulsa de l'escriptura, la vida com a art, el gaudi quotidià, sorpresa: investigació. Voldria escriure un llibre-riu, un llibre-vida, sobre fulles de te com tu, el relat de la runa, el misteri, com tu, amb aquest bon gusto que tant et caracteritza. Per a mi representes un espaiton únic: precís de la historia de la literatura catalana però també de la humanitat personal meva. Toni, tu nos estat editor dels més grans, i encara ho ets!!!

Si fos la llista no acabaria mai, perquè el màximum quotaliano de la llista és una essència: el bon criteri, el bon gust, la delicadesa. Ets un geni. Et sadollis de tot el que t'envolta, transformes el món: sadollis al teu torn: estem absolutament immersos de les teves bones obres: iniciatives gràcies a tu ens emplenem pels dolls màximes de l'euforia diffusiva. Podria estar esgotant mots de gemmeta tota la nit: ni així, en l'infinit dels totem, no podria omplir o descriure els portents que acumules. Si que sic exagerat, hiperbòlic, però és que "gemme hiperbole no hi ha home" com va dir Glòria Bonet, mestre, com tu ets, també, al teu torn, mestre nostre, així em sento jo, deixeble teu, i no m'equivoco, Balcions (el gran Jaume) diu que Mestre és aquell que Ajuda al Deixeble a Seu Qui de Veus ES (Joan Fuster, doncs, fou el seu més gran mestre: li va ajudar a seu qui és, com tu ens ajudes a seu qui som; per això t'estaré profundament agraït, gràcies de veus, adorat Toni...) Tu, poeta de l'auli, de l'alquimia llunde invisible, traductor memorable, inspirador de grans projectes, com podem correspondre tots els regals que ens dones? Et dono el meu cor [illustration] quan l'intendis en flames com d'estrelles, el meu cos que sigui una cosa per als teus versos, em lliuro a l'esdevenir per seu d'ofne de tu i de les teves brillantors. Per què?

* Sóc un afortunat sabent que no de les teves mentes bessones, Bonet Rosell, ets un dels més grans artistes de la historia i no ajuntant. Es indecent: inacceptable, però un home pot la pensi que és irresponsable, deixem-nos emportar pel vent i la falla...

3/

Pel passió descontrolada. En el sentit ardu: cristià, Ramon de Llull: d'Arizona. Per això els teus versos m'exalten: m'omplen el món: el dius com mai abans no s'havia expressat, m'ajuden a aprendre, a gaudir, a llegir, a descobrir, a re-llegir la tradició poètica universal des de la silent humilitat, sí, tanta delícia acumulada. Heu vos: en tu el mínim esclavs excés pulsi els excessivament fort: poderós: titànic però més tendre i suau fins me flor de melicotoner. Perdona la comparació si no t'agrada: m'he llançat a l'exaltació pura sense intermedis per poder assistir a una natralitat jerarquial fins m'ajudi a trobar el camí per immortalitzar-me en tot això final fins aflueixes sense espera vers a camí. Perfum per aniba a tu les necessità blanc: puresa, cap tremolor, pàgina en escapel, tan plena, per neixer en la desvés subtil, fugent, epiléptica. Tu, fàbrica de projectes: de tants encontres: continuacions: més, o ritgis, pera clau dins la maquinària fins desenvolupa el cosmos: el millor. Quin és el pas següent avui? Un futur previst tempera en una nova etapa vital delicioso fins aflueixi raus esplendors, raus llibres, raus fulgors: altes. La festa sols acaba de començar o "El futur, fa temps l'he viscut" com va dir Miquel Bauçà, de qui fines edita amb Les Matisses: calcomies de valences. Gràcies a tu vistm futur: present, l'espessa ens envolta: densem redimits per la fàcies de la construcció: de la fam festa del-fins-no-de-vent. Sí, ets sorpresa: esperem fins això et sorprengui: et fa dir VISCA! QUE GENIAL! Perfum meuxies les millors coses, i tot sempre comença si hi ha el-llenyi: ambició al centre de tot plegat. Et desitjo alegria, benaventura, impostació, tot, altra, altra, fortuna, felicitat de meravelles: totes les biblioteques: llibreries del món perfum t'acullin amb la dignitat fins, en efecte, meuxies. Fervor: cosmopolites. Però no la falta desitjar-te res d'això PERQUÈ NO TENS ABSOLUTAMENT ASSEGURAT: SÉ CERT QUE LA MERAVELLA ET VESSARÀ PERTOT: PER TOT!!! Espero sigui molt feliç avui: sempre, i fins l'eterna et concedeixi els seus dons, fins fa tens, ^^

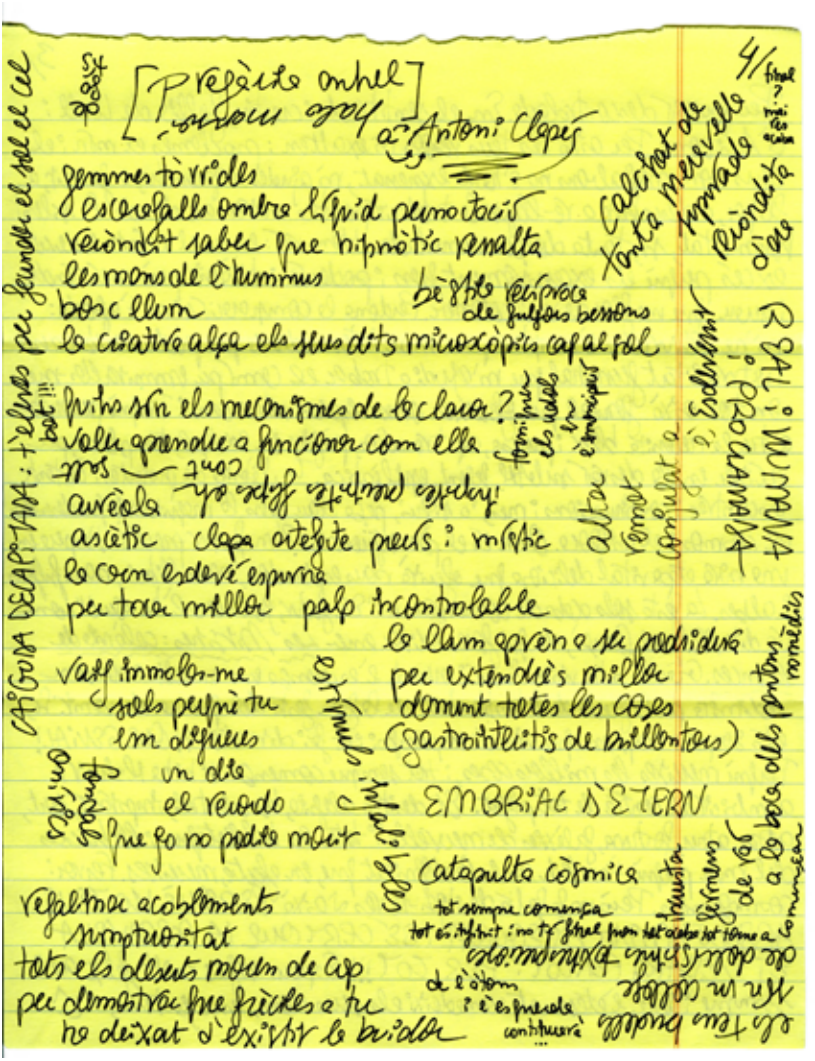

Jaume C. Pons Alorda

la mirada et transporta fora de tu – enllà de tot

aquest esclat de llum prové d'un enllà
del qual no en coneixes res

i escrius – i t'escrius

com si tot en depengués

L'HOME QUE ESCRIU

Ya que convertir el delirio en razón sin abolirlo,
es el logro de la poesía.

María Zambrano

Surt defora a seure amb el ca, els moixos i els rossinyols que canten de nit. Les mosques vetllen al voltant dels llibres i el vent sua cansat mentre se sent la respiració verda dels insectes. La ploma té un sangtraït. Encén espelmes aferrades dalt els ullastres per il·luminar aquest temps d'aranyes que teixeixen fils invisibles i graven jeroglífics en els còdols. Enterra hi ha excrements de déus, rastres de llunes i pells de serp. Les formigues traginen fòssils de cors on perdura la memòria exhausta d'un país de fum que no ha existit. Quan veu les parques que el criden, es posa a escriure a la recerca venturosa de miracles. Té taques de vellesa als dits. Les gallines descarnen l'ossa d'un faune escorxat i ell vol sembrar el camp de versos plens de fervor abans que els anys li desgastin la mirada i el quadre del món sigui una naturalesa morta. Rostres d'absents l'acompanyen amb murmuris de carícies En el principi era el buit. Grells de taronja que esclaten dolços dins la boca, les paraules exploren la veritat que es revela en abatzers que parlen. Flor de saliva, la llengua té un alfabet transsubstanciat de música i alquímia. Cal·ligrafia de sal, les muses s'escampen olis perfumats sobre els pits i canten un evangeli de llum que es fa besada a les parpelles. Peixos de sofre que neden dins el rostoll, l'aire abraça el vol d'un gavià perdut que pesca entre oliveres. Més enllà de l'horitzó, hi ha un continent de síl·labes de vidre. Pura passió, tinta en vena, l'home que escriu i la cabana encesa.

Ponç Pons

LOOREN

Le changement des rives en rumeur diu un vers de Paul Valéry en un dels llibres més emblemàtics que parlen de la plenitud i el sentit de la vida canviant i renovant-se. El Toni en el poema **Looren**, de *L'arquitectura de la llum*, expressa també amb intensitat aquesta mateixa idea, ben pròpia de la filosofia, però formulada amb paraules perfectes que bé guarden l'emoció que les ha motivat. A la solapa de *L'arquitecura*... llegim: *la seva obra representa una meditació sobre l'ésser i el devenir* perquè de fet aquest és el tema principal de l'obra poètica del Toni.

La majoria de poetes lírics solen dir el que podem recordar en paraules d'Antonio Machado "*el intelecto no canta*". Per això, a vegades, distingim entre la poesia de pensament, la formal, la poesia pura i la més estrictament lírica. Però sovint els poetes purs i filosòfics és cremen, escriuen des de les seves emocions i sentiments i aleshores es creen poemes com **Looren** o molts altres del Toni o del *Cimetière marín* o de *Cántico* de Jorge Guillén. Poemes que guarden, fet art i paraula, el sentit humà de la vida en seu esdevenir.

Porto en el meu cor, / com en un cofre que de tan ple no es pot tancar, / tots els llocs on he estat / tots els paisatges que he vist a través de les finestres o portelles... El Toni Clapés, amb la seva ingent feina cultural i amb tot el que ha escrit, bé es pot sentir com el que expressa, en els versos citats, l'heterònim de Pessoa, Álvaro de Campos, en la seva oda **"Pas de les hores"**. I ben segur que li espera un esdevenir com els de l'estrofa vinent de l'oda: *L'entrada a Sigapur, quan s'alça el matí, color verd / L'estatura, quasi nord-africana, de Zanzibar al sol / I el Cap de Bona Esperança, nítid al sol del matí*...

Francesc Prat

A Toni Clapés, aniversari

Fragment

Per tot cavall, el mot.
Per tota estada, l'aigua.

La tronada s'allunya,
cal endreçar la casa,
recollir els fruits del temps
que amarguegen al rost.

Rovells de sol esberlen
la boirada i el rou.

Susanna Rafart

À mon ami Toni

POÈME DIRAS-TU

Tournée vers ta voix qui dit *la lenteur, la durée*
du poème qui sait
le temps lent de l'enfance
rien à effacer des mots enténébrés
qui traversent un ciel clair
car *la rosée secoue*
et la nuit attache le cœur à nos êtres en question
langue dans la langue
poème dans le poème
pour chaque pore des mots
la rosée secoue
ce trajet qui ne prendra jamais fin
du fleuve à la mer
puisque nous y reviendrons
comme ce coing qu'Erice a offert à Kiarostami
et mis en lumière
à la faveur d'une correspondance
le brin d'herbe que tu as guetté cette nuit
me revient comme la venue d'une pousse
qui ne s'arrêtera pas de grandir
ainsi du croisement de nos conversations
du lien de nos âmes

En italique, extrait de poèmes d'Antoni Clapés

Diane Régimbald

(trans)portar cases de cera al torrent. diminutes, fràgils.
sembrar de somnis l'itinerari.
(re)tenir la mirada del temps.

el pa de gana de la poesia.

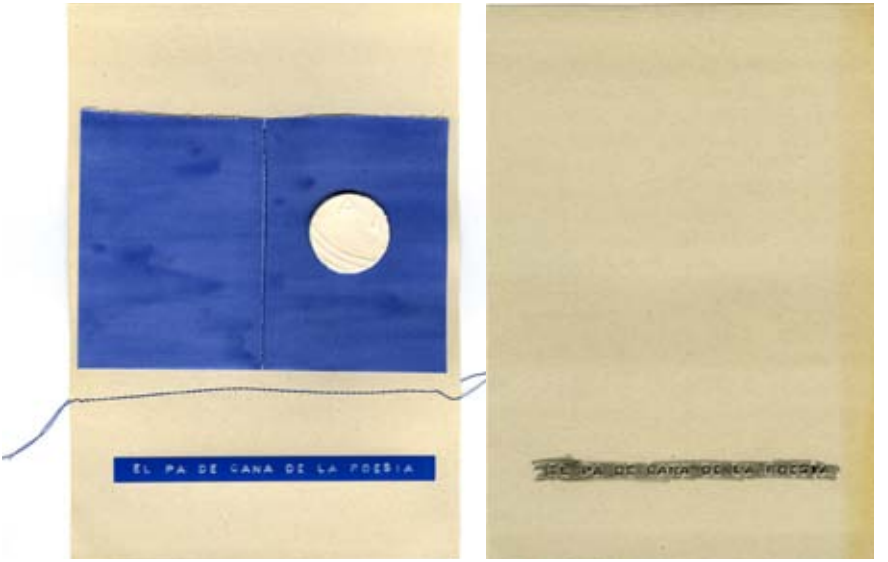

Montsita Rierola

NOTES PER A *EN GUARET*

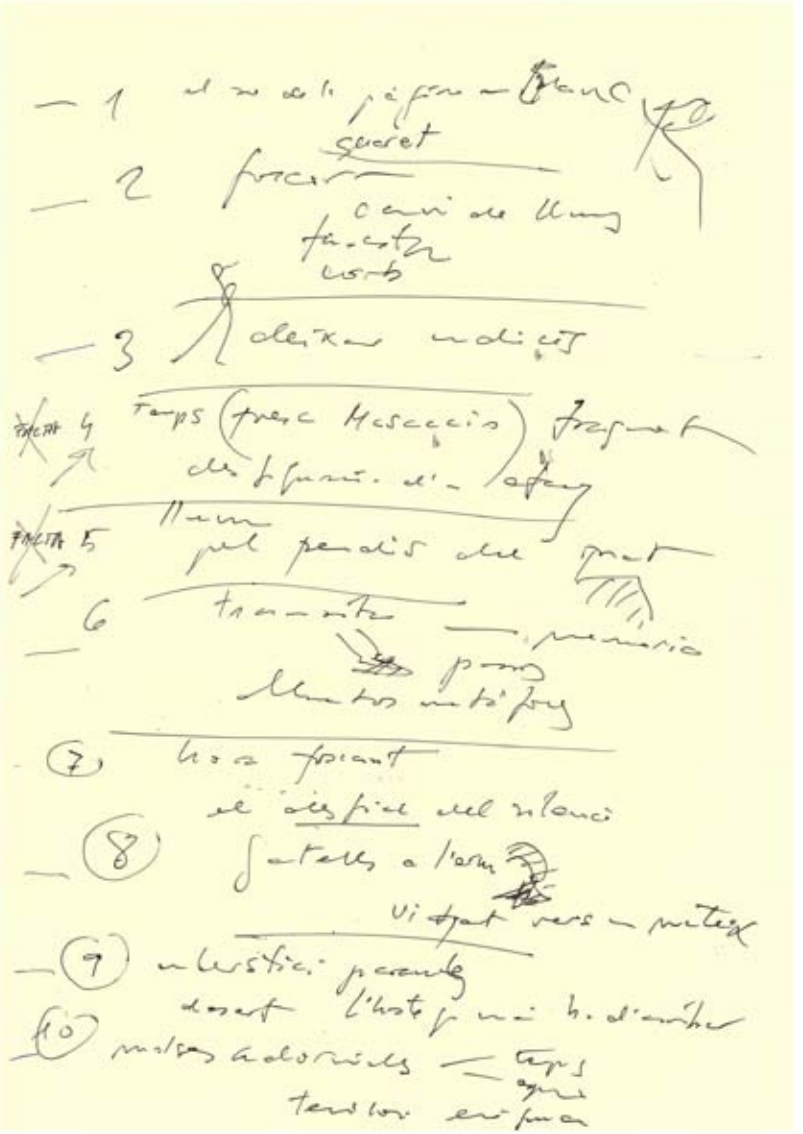

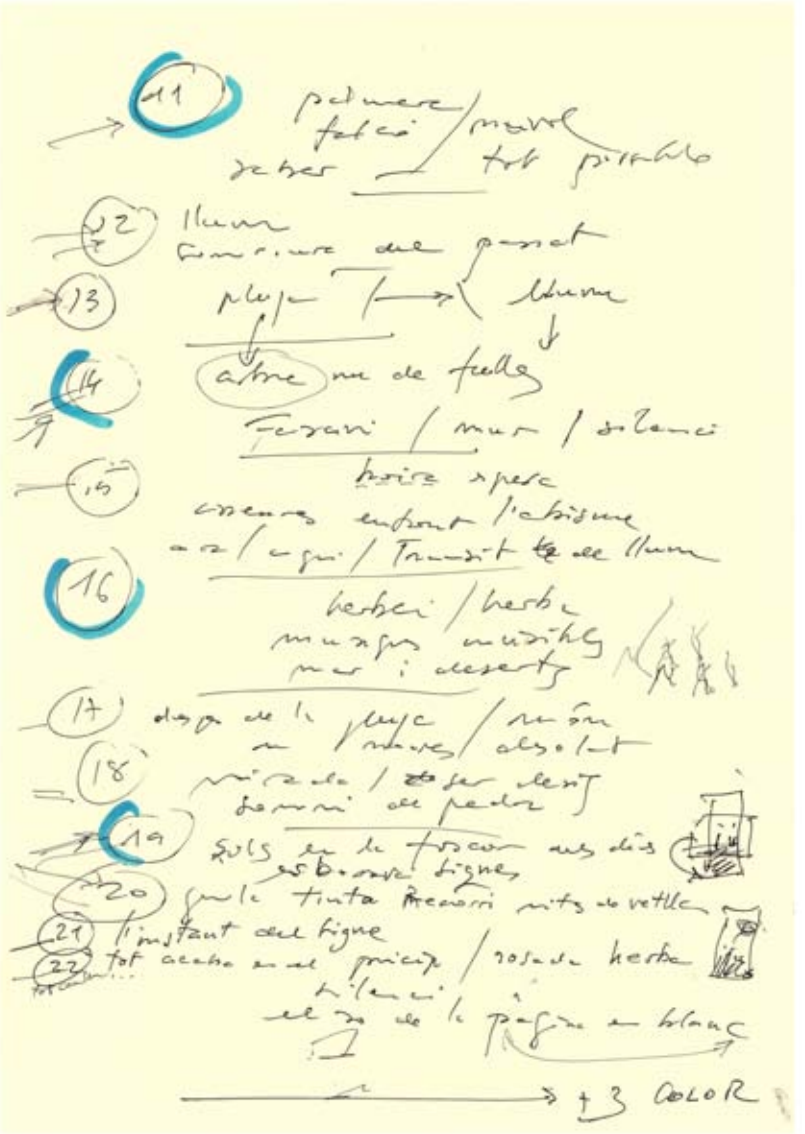

Benet Rossell

Un exemple pot ajudar a capir com el poema enriqueix l'abstracció, la generalitat o l'essència amb elements físics. Metonímicament o metafòricament, tant se val, i amb la col·laboració de la ironia o sense ella. Al poema XX de la sèrie "La casa de la llum", Antoni Clapés escriu:

amb lentes passes refàs l'escriptura
aquest itinerari que sembla
no tenir mai fi

sacseja la rosada
el bri d'herba que anit vas sotjar

El poema o el poeta parteixen d'una limitació que, de fet, representa una manca absoluta de límits. La lentitud, la cura amb què l'autor repassa el primer estadi del poema el refà tot fent-lo per segona, tercera, quarta... volta. Ni la creació poètica *in esse modo*, essencialment, ni el quefer del poeta trobaran un topall. L'escriptura es descabdella en fils que porten per laberints sense Minotaure, però que mostren paratges mal il·luminats o gens fressats.

Per a fer més visible, més tocable, més física la idea –el motiu– del poema, una metàfora convertirà l'escriptura en herba (una prada il·limitada) i, doncs, mitjançant una cadena al·legòrica, el primer estadi del poema esdevindrà un bri. Antoni Clapés sap que ell, anteriorment, en fou la mà; tot i així, es guarda prou de considerar-se'n l'autor amb tots els ets i uts. No és sinó un contemplador, un observador atent, un sotjador que ha aguaitat i ha permès la germinació, dintre seu, del poema. Ara, en aquesta segona fase d'afaiçonar-lo millor, el poema el trasbalsa, el commou, el deixondeix: el "sacseja" en tant que artífex o llevador, de la mateixa manera que el poema es sacseja ell mateix i sacseja els lectors. El segon estadi creatiu equival a la rosada, i no tant perquè sigui posterior, com perquè dóna l'aigua de la vida a la primera versió: l'envigoreix, l'alimenta, la fa créixer.

Fixem-nos també en el títol: el poeta que treballa amb la llum li cerca un recer, un contorn físic, que permeti la minúscula, que admeti una conversa particular, asseguts tots dos. On el filòsof es prepararia per un llarg viatge, el poeta perfila: la casa de la llum.

Josep Maria Sala-Valldaura

THEMA CUM III VARIATIONIBUS

Thema

Plural
aquesta escriptura
en temps d'absències
de boires impenetrables

com la veritat que el poema
sospita.

Variatio I

Singular
aquesta lectura
en temps de presències
de clarors impenetrables

com la mentida que el poema
no vol saber.

Variatio II

Dual
aquesta escriptura
després d'absències
de boires accessibles

com la hipòtesi que el poema
intueix.

Variatio III (Brossardensis)

Plural
aquesta imaginació
en quebec d'absències
d'equivocacions impenetrables

com el plor que el poema
recomença.

Gabriel de la S. T. Sampol

LA CASA DE LA LLUM (UNA ALTRA)

Las ventanas a levante, la puerta sin pestillo. Apenas una pareja pasa a diario transitando los lindes entre el mar y la arena. La casa necesitaría una remoción en serio: las vigas, la pintura, los alfeizares están decrépitos. Vista desde lejos parece más un barco varado que en las mañanas se funde con la playa misma y en la hora breve del anochecer, se diría el resistente perfil de un faro. Nunca fue una casa lucida como las otras, las que están después del recodo, esas que los paseantes se detenían a mirar. Al contrario, tantas veces nos parecía que la atravesaban sin verla que llegó a ser un juego, un umbral de despropósitos: verás que si nos plantamos desnudos a la entrada ni se inmutan porque no pueden vernos. Es que no saben mirarnos, dirás tu. Y agregarás, mejor… si siempre pensamos esta casa para nosotros, para intentar vivirla con la intensidad de las costas, con el vértigo de los bordes, para aprender que las fronteras están en los cuerpos y son para atravesarlas.

Llegaron los que tenían que llegar y algunos se quedaron de la forma en que se quedan las cosas cuando encuentran su sitio. Otros pasaron un tiempo y se fueron hartos de aburrimiento. Algunos nacieron inesperadamente para alboroto de la casa. Todos, sin embargo, soñamos casas mejores, más sutiles, más amplias, incluso decoradas. Sin embargo en ninguna como en ésta, cuando la luz se quiebra en la hoja del cuchillo que espera sobre la mesa veíamos formas reflejadas en las sábanas que se orean junto a la acacia. Nos atrae la ingravidez de ese divertimento en el que cada cual imagina formas y escenas. Mientras tanto tu silbas y aguardas soportando la luz.

Cristina Santamarina

EL POEMA (RE) VELA

El poema (re)vela el misteri
habita en l'íntertext del buit - en la infinitud.
Navalla esmolada que fendeix aquest espès silenci.
El poema – el tot i l'encara.
Oh Silesius!

Sí, es lo que debe lograr el poema: que una sola palabra diga aquello para lo que los filósofos necesitan muchos folios. Quizás porque, Silesius lo sabía, el poema, como la rosa, no busca el por qué, sencillamente florece porque florece, y hace florecer la lengua sin buscar explicaciones. Da luz al objeto perdido del lenguaje sin que lo veamos: *(re) vela*, muestra lo mismo que oculta. Esto es lo que la intuición de Nietzsche, asombrosa por temprana, comprendió sobre la función de la forma en el arte: la forma, la belleza si se quiere, encandila para que los sentidos puedan abismarse con placer en la oscuridad de un misterio vertiginoso y sin respuesta.

El poeta *habita en l´intertext del buit* y *el poema l´encara.* Adiós a la poesía si no sabe hacer hablar a aquello que resiste a las tesis satisfactoriamente razonadas, al orden reinante en las categorizaciones y al lenguaje que las sirve; si no desvela, velándolo, ese territorio temible, silencioso y desértico, lo informe en espera, antes o ajeno a todas las formas que amueblan los enigmas sin fondo. El poema debe traernos el recuerdo de lo que hemos de olvidar a diario para satisfacer las exigencias de lo inmediato. Ese algo que también tememos. La palabra poética es "*navalla esmolada que fendeix aquest espes silenci"*

Todavía no queda clara la gratificación. ¿Puro masoquismo? Creo que la música o un poema como el del Tono logran aligerar la pesadez del ser, *(re) velan*. Pero me encomiendo, para volverlo comprensible, a la lejana, sublime inspiración del *Dolce Stil Novo*. Guido Cavalcanti —por supuesto, hablaba de una mujer— es el que mejor ha expresado para mi el efecto balsámico de la belleza que yo y —estoy segura— él mismo, atribuimos aquí a la poesía. Se produce cuando la rima musical de las palabras, consonante o disonante, *hace temblar de claridad el aire*.

Para el Tono, poeta
Nelly Schnaith, Barcelona 2013

ESCOLTA EL SILENCI DE LA LLEU BRISA

"Escolta el silenci de la lleu brisa / allí on el poema ha deixat els mots." Així de colpidors són els teus versos, estimat Antoni, des del teu *Miro de veure-hi* ens fas veure a nosaltres. D'això es tracta, de veure-hi, de ser capaç de copsar aquesta realitat tan complexa que ens ha tocat viure i preparar el viatge dels ulls i del cor vers els seus sorprenents amagatalls. Tot plegat per arribar a ser, per fixar en el record veritable els paisatges essencials que impulsin les nostres caminades futures. El Víctor Sunyol ho remarcava: "Mirar de ser, lloc i memòria, com si el desert no retornés l'altre que s'és a cada mot colgat sota la sorra a l'espera del vent i dels diluvis. Mirar de ser-se."

La paraules són rius que ens rondegen, sembla que hi podem encerclar tots el sentits, però se'ns escapen com les fulles dels oms quan acaba la tardor. Des d'un principi ho has sabut, que la llum i la fosca il·luminen, que el ser depèn del no-ser, que tot és u i cerca senderes equidistants entre la boira i la clariana.

El silenci, vet aquí la drecera més segura cap a la saviesa. Tu l'has tastat al costat de la inquieta pregunta i l'enigmàtica resposta, buscant en les seves fronteres, en les fites esquives dels sons més callats. Sons i silencis com focs contraris que s'uneixen per convertir-se en un foc més gran, un foc sempre preparat per a la recerca de meravella i astorament. Sols la 'lleu brisa' com la que tu convoques empeny i alimenta i travessa els dardells de la inquietud cap a la clastra de l'harmonia.

Gràcies de cor, Antoni, perquè fas de la generositat i de la creació un mateix mot.

Lluís Servera Sitjar

LA SOLEDAD DEL POETA

Por motivos fortuitos no me llega la propuesta de escribir estas líneas para celebrar a Toni, sus años, su escritura, sino cuando ya no tengo más que unas pocas horas para escribirlas. No importa, Toni, otros lo habrán hecho con el detenimiento y la profundidad que mereces. Me libero de esa responsabilidad y cogiendo versos de aquí y allá, un poco al azar, me centro, dado lo limitado del tiempo y el espacio, en un poema brevísimo, dos versos, el que aparece con el número VII en el libro *Miro de veure-hi*.

Escolta el silenci de la lleu brisa
Allí on el poema ha deixat els mots.

Estos versos, como toda la poesía de Toni, son una poética, nos hablan de una búsqueda que, siendo la del poema, no puede tener fin. La tarea del escribir es incesante, señala Blanchot, escribir es entregarse a lo interminable. Es decir, aquello que no puede ser apresado, porque detrás de las palabras está el vacío, lo que éstas revelan es una ausencia. "*Pertot cerques/ la pèrdua*", dirá en otro lugar.

Sabemos por el primer verso que esa búsqueda se lleva a cabo mediante una escucha: *"Escolta el silenci"*. Lo cual significa, primordialmente, una entrega. El poeta se dispone a escribir, nada está previsto, se trata únicamente de una actitud, una apertura, apenas un "*Velar el sentit dels mots"* para que digan esa verdad "*que el poema sospita"*. Pero el poema no es las palabras, un sentido comunicable, aunque a través de ellas, gracias a una cierta resonancia, que surge no se sabe bien dónde, por misterioso contacto, posibilitan el restallar de una chispa e iluminan algo que siendo ausencia, sin embargo, aparece. Es esa "*llum del silenci*" a la que Toni se refiere de diversas maneras en sus poemas. Pero el poeta sabe que así como el poema deja fuera las palabras que lo conforman, lo deja fuera también a él y, por supuesto, al lector, quienes tampoco son el poema, quizás tan solo *"L'hoste que mai no arribarà"*.

De ahí que estos dos versos trasluzcan algo que está presente en toda su obra, la melancolía de una soledad a la que esa tarea infinita de la escritura aboca al poeta. Sin embargo, Toni tiene una certeza, la que probablemente da sentido a su búsqueda y no permitirá que desfallezca. Al final, "*Arribarà la mort […] I tot restarà en ordre"* . Es más, sabe también que en esas "*restes de llum*" está toda la luz. Por eso "*des d'una esquinçada solitud*", el poeta "*En té prou*".

Teresa Shaw. Sitges, 21 de junio de 2013

POEMA DE OSÍAS STUTMAN DESPUÉS DE LEER MUCHAS VECES EL POEMA I DEL POEMARIO "IN NUCE" (2000) DE ANTONI CLAPÉS

Atura el poema,
aquesta escriptura
no escrita.

Este texto puede
cambiar y humedecer
otros textos puestos
a su lado. Cada
palabra puede adherirse
a otra y crear un cristal
y el cristalógrafo puede
definir su verdadera
estructura que el autor
desconoce. Así cada palabra
produce una palabra nueva
en su uso que puede
crear un espacio sin
pájaros fugaces, donde
todo ya no puede ser
igual a lo que era
antes de la aparición
del poema en su copa
de vidrio primero y en la
superficie de papel después.
Cada palabra en papel escrita
y recortada y puesta en su copa
transparente. Las palabras
en el papel ahora se quedan
quietas y esperan al lector.
El lector serio arriesga su vida,
puede morir leyendo y
el escritor distraído salva
su vida, sin darse cuenta
del peligro de leer.

Osías Stutman

La pluja cau lenta; percudeix tots els racons de la solitud, de biaix. En descriu l'àmbit: aquest paisatge interior fet d'ideal i de realitat, de record i d'oblit.
De silencis.
Memòria, bell vaixell: ja hem navegat prou, plegats?

VINDICACIÓ D'UN POEMA

Cau lenta. A poc a poc neven les paraules sobre el món i sobre l'esperit. I a poc a poc tu hi veus els corb com baixa i esgratinya aquest blanc que fa el món i alhora el desdibuixa, que el fa ocultant-lo.
Cau lenta perquè des dels mots el món és lent, fet de silenci, de blanc, de la neu caient en un cel gris. Perquè només des dels mots el món és, només des del temps el món és. Només lent. Només.
Cau lenta perquè el temps és lent. No hi ha temps sinó el temps de qui contempla, lent, com el món el dibuixa en perfils grisos de boira; dictats pels mots, que només el silenci dicten, que només a ells mateixos es dicten. Nevada quieta. ("La rosada caient")

En descriu l'àmbit: el real és l'interior perquè el jo el descriu, el diu, el neva. El real és el discurs. No hi ha altre res. El real és l'ideal, que només la neu el fa i el dicta. És oblit i record ("Dius el record i dius l'oblit"). És el silenci i és la paraula. És la neu. El silenci. Els ulls que parlen per dins. Tirèsies neva, lent.

El real és el relat, el discurs, fet de memòria: Bell vaixell, lent i vell, fendint les aigües, el paisatge nevat. Vaixell de mots fendint els mots; vaixell que és món fendint el món; vaixell que som, fendint-nos. Fins quan? ("Après la pluie...") Fins quan? El present és la pregunta. Ésser és la pregunta. Nevar la pregunta. Nevar mots. Nevar el món. Nevar per dins. Percudir tots els racons de la solitud que és ésser i que és esdevenir; esdevenir mot, món, oblit. "Ressò de silenci", nevada prima.

Bell, vaixell.
I,

víctor sunyol

A ANTONI CLAPÉS, AMB MOTIU DEL SEU SEIXANTA-CINQUÈ ANIVERSARI

Resseguir la rasa
que recorre els infinits
territoris del gris

arribar al cor de la poesia
despullant-la
de paraules d'artificis de rites

atansar-s'hi en (el) silenci
tot just

Tot i que es coneix Antoni Clapés com 'el poeta del silenci' – tal com va remarcar Carles Hac Mor amb més raó que un expert en presentar-lo a un públic agerenc fa uns quants anys – el fet és que els seus poemes, tan aparentment austers, parlen clar i parlen alt i no crec que jo pogués dir res en una glossa d'un poema seu que el mateix poema no diria molt millor. Ara bé, sí que hi ha poemes en què el Toni deixa entreveure una certa actitud davant la literatura en particular i la vida en general i aquest vers de 'A frec' n'és un. S'hi intueix un antidogmatisme igualitari pel que fa a l'escriptura ('els infinits territoris del gris'): una mena d'anti-patumisme, per dir-ho així. Deu ser justament perquè Toni sempre ha esquivat els 'artificis de rites', que Cafè Central – aquell moviment literari sense ni portaveus ni consignes que ell i el Víctor Sunyol van posar en marxa a finals dels 80 – era tan excepcional: el Toni hi donava la benvinguda a autors coneguts i consagrats però també a autors radicalment desconeguts *i els donava exactament el mateix tracte*. El resultat en va ser una barreja tan estimulant com insòlita de noms de renom i noms anònims, de poetes i prosistes i assagistes i artistes... Per la part que em toca, va ser gràcies al Toni - i el seu suggeriment que jo li fes un text en català - que vaig descobrir alhora la meva veu escrita i una part ben dinàmica del món literari català. Ras i curt, al Toni li dec absolutament tot: sense ell, no hauria canviat de llengua (literària) quan calia, ni hauria començat a publicar, ni hauria conegut la gent extraordinària que vaig acabar coneixent (començant per ell mateix). Sense ell, de fet, no sé què cony m'hauria passat. Toni, per molts, molts anys i moltíssimes, però moltíssimes gràcies.

Matthew Tree

Malgrat tot…

…. l'amic JDS també hi és,
amb una copa de Prime uve nere del Treviso,
oliosa
afruitada
lenta

JM Tremoleda

A la vella mansarda
de graons desgastats

una estiba d'ampolles
polsoses fa captiva

tota la llum del silenci

Quan la poesia és una imatge, una imatge que (re)vela secrets, paraules no dites, emboirades, espai obert...

De la branca aprens la serenor.
Fins que tu mateix ets (la) branca.

Quan la poesia és actitud, aspiració, quan (re)genera pensaments.

Sota un cel tan baix que la nua rovira s'hi fon
emergeixes
paisatge aturonat – vinya esmotxada – camp en guaret

Quan en el poema hi veus un paisatge, perquè et sembla que va ser concebut en un (re)volt en una carretera francesa.

Poema –pensament en dubte
que cerca mots on habitar.

Dubte – encara *i sempre*
vorejant límits
abismant-se a l'inconegut.

Com la vida, llegint, (re)llegint.

Amb els teus poemes, amb tu, he trobat una llengua on habitar.

Dolors Udina

TOT DES-LLEGINT I RE-TRIANT CLAPÈS

L'òxid polsós de la memòria

dins la casa – fred extrem

Les hores breus de la tarda

Un cel fins al subsòl

Pura emprempta de l'absent

Tenebra que encega

[Sobretot, evitar escriure pàgines innecessàries]

Ser reS

Antoniu,
com t'hauríem inventat
si no existissis?
o !

Frederic "kic" Udina, juny del13

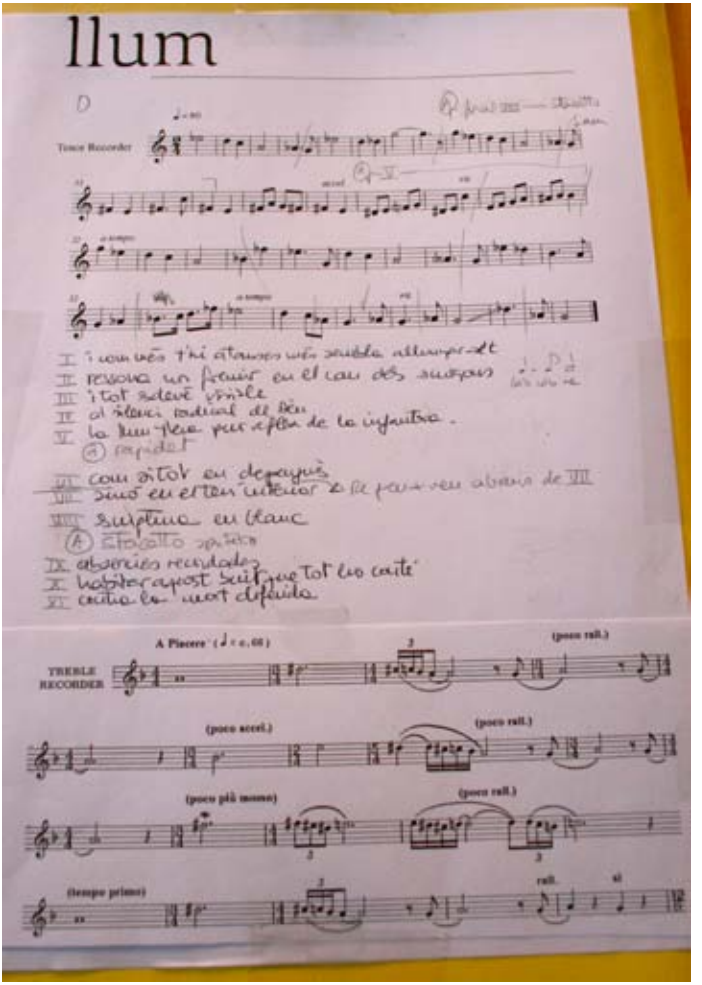

Les notes no tenen llum, però quan sonen després de les teves paraules, adquireixen una altra llum.
Gràcies per permetre'm tocar aquesta altra llum.

Maria Jesús Udina

Elimines tot allò aparent: cerques l'essencial,
voreges el límit

El blanc es contamina
de la seva suor
i mai s'acaba.
Abans de l'escriptura,
un crit dóna el to.

Pau Vadell i Vallbona

Gobi

La llum colpeja de biaix les dunes. Tot és silenci, res no varia; ni tan sols el temps, aturat en l'instant present. Arbres, pedres, caravanes d'homes, esdevenen ombres d'ombres, cossos deshabitats que jeuen per l'arenal. De tant en tant bufa un vent xafogós que s'endú serrells de pols d'aquí cap enllà. Res més. Un riu, com embriac, serpenteja sense anar enlloc, potser no tenen ni principi ni fi, les seves aigües podrides. Vagarejo pel desert. Viatjo cap a mi mateix.

SET (per a n'Antoni Clapés)

camines. Tentinejant damunt paraules com si fossin pedres. Extraviat en un desert que es torna silenci

entre les ombres dels morts que un vent furiós arrossega veus passar, d'esquitllentes, la teva ombra. Voldries tornar enrere. No pots. Els versos que has deixat pel camí s'hauran perdut per sempre. T'agenolles, grates dins la sorra. Amb l'afany d'arreplegar els teus ulls, que el temps ha convertit en grànuls i partícules de poemes

exhaust aguantes dins les mans tot el pes de la secor

un moment invoques la música de l'aigua, però la natura calla. Cruel. La veu t'esclata dins el cap, tempesta de trons i estrelles. És inútil. La pluja es queda enganxada als núvols, un somriure sarcàstic per a un home que té set

camines. Tentinejant damunt pedres com si fossin paraules. Extraviat en un silenci que es torna desert

Antònia Vicens

HIVERN ANTIC

Des que el vaig llegir per primer cop, el poema em crida. Aleshores hi he tornat amb freqüència. Com qui no es fatiga de mirar la mar en calma o les estrelles. Potser hi trob les mateixes sensacions. Bàsicament, una gran placidesa que, de sobte, esdevé inquietud o atribolament. En el segle VI abans de la nostra era, Anaximandre ja sabia que tot neix de la destrucció del seu contrari. Però també pot ocórrer que els contraris s'alimentin mútuament sense destruir-se. Seria el cas d'aquest poema, amb esquelets negres damunt el blanc del sol, mentre la primavera és hivern i l'hivern és primavera que, endemés, arriba un any abans. Llavors el mot i la llum parlen del món sense acostar-s'hi i, en dir el món, diuen déu, és a dir, tot allò que el fa possible i el fa inabastable.

Quan Antoni Clapés, cap al final, escriu que el so del glaç és l'alè del poema, ens remet, un cop més, a les essències dels seus criteris poètics. Es tractaria, en certa manera, d'interrogar el silenci per tornar al silenci. Al cap i a la fi, les nostres mancances, el nostre orgull, la nostra indefensió, els nostres credos, els nostres desassossecs, els nostres àngels i els nostres dimonis, tenen "el pes d'uns gota de rosada".

"Hivern antic" és el poema que sempre m'hauria agradat escriure. A mi em recorda la bellesa i la "terribilità" de les coses, la lluita per la vida, l'estrany equilibri de l'univers, la joventut i la vellesa, els misteris de l'art... Permet una lectura per cada necessitat humana i, en definitiva, no té explicació. En el sentit que ho deia Montaigne: "tenim molts més poetes que jutges i intèrprets de poesia(...) la bona, l'extraordinària, està per damunt de les regles de la raó".

Antoni Vidal Ferrando

Basat en "L'arquitectura de la llum", pàgina 65

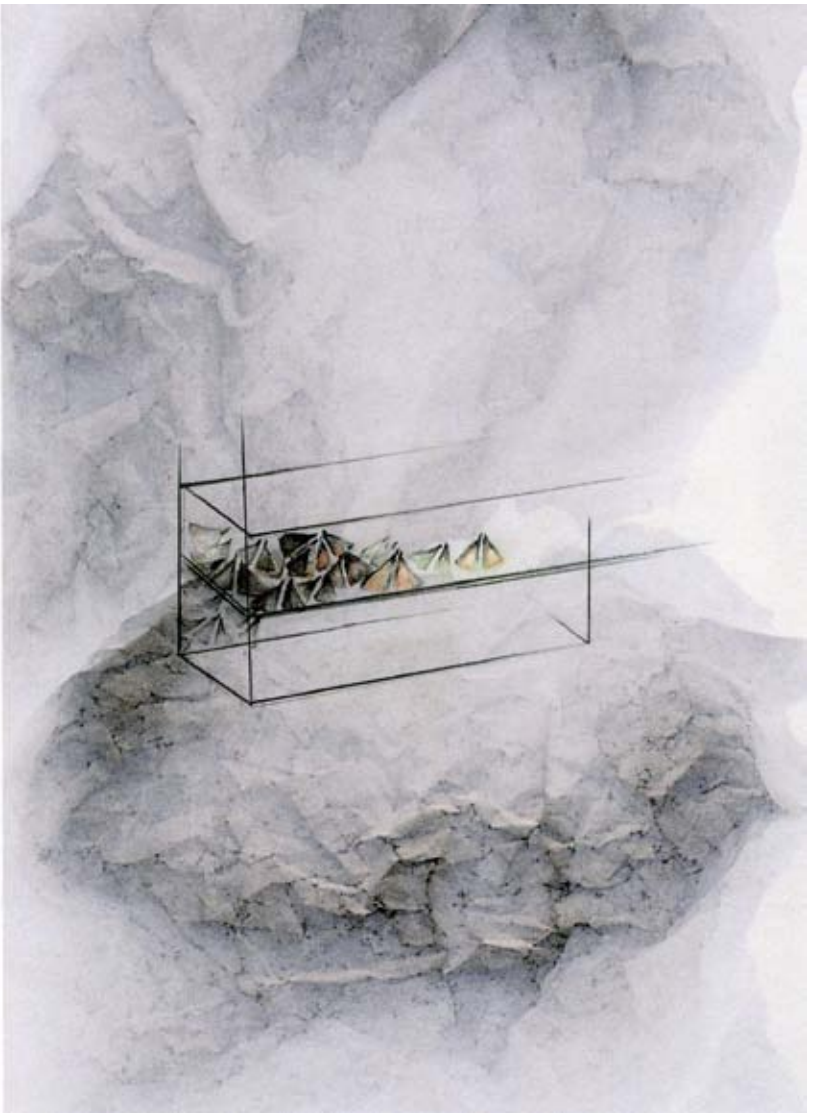

Louise Viger

MARTIRIO Y CONDENA EN "LA CASA DE LA LUZ", DE ANTONI CLAPÉS

Ajeno ahora, saliendo de un bosque o un infierno donde "las oscuras aguas de la memoria", esta casa de la luz, espacio primigenio al que nunca se puede retornar. No hay salida alguna entonces para aquel que ha sido destinado a ver más allá: "habitar justo en el umbral de la palabra / ahí donde la luz / es invisible / y todo se vuelve visible". La palabra como condena inevitable, ancla ajena a lo real en su condición de eco forjando para el sonido incluso la forma de un grito en el silencio divino.

La luz en la natura, toda hora de la infancia que no cesa. La escritura viaja *en* la luz que arriba esclareciendo, develando aquello desconocido que ha sido legado. Afloran entonces sólo las palabras en la oscuridad, evitando disolverse en la luz como aquellas de un silencio de invierno que sigue callando entre las hojas.

Amanece el eco de la luz en el rocío, la noche queda atrás guardando un reflejo más feroz en el tiempo –el silencio antiguo de aquellos dioses que partieron–, una casa solitaria que transparenta la luz y el dolor del desierto en cada grano de arena heredando la traición: es "la deriva del tiempo sin memoria", el atrapado silencio reiterando el abandono, el escriba que sigue grabando obseso en la piedra el imaginario dictado de cada estrella hiriendo el aire y sus raíces. Desprenderse de la existencia –menos de la luz– para comenzar a respirar, como en el primer fuego, antes de la venganza y las cadenas, o acaso la greda que emprende su camino.

Ahora el reflejo de la voz ausente y el cosmos que persiste en el vacío provocado. Es el principio lejos de todo mar, es cada paso renovando el constante camino y condena bajo las horas, "el detenido azur" del sol, todo rostro ajeno y olvidado hundiéndose en el desierto, como el silencio de las palabras en el cruel invierno sin eco ni perdón, Clapés (y los aplausos), que "lo escrito, escrito está".

Juan Carlos Villavicencio

El poeta mira cap endins: la seva mirada, aquest gest, descobreix (llegeix?) el seu propi univers, l'indret on neix i habita la paraula.

Mi traducción:

El poeta mira hacia adentro: su mirada, este gesto, descubre (¿lee?) su propio universo, el lugar donde nace y habita la palabra.

Carlos Vitale

Poema — pensament en dubte
que cerca mots on habitar.
La llum i el no-res. Antoni Clapés

I

Alçar el verb
sobre la terra
apropiació indeguda
rectificar.

II

Acte sensible
del seny excloure's
sense pronoms
romandre feble
en el vers lliure.

Ester Xargay

13/06/1990

En Toni Clapés ens diu en el seu llibre El radical sentit, (fragments 1985-1987)

> El fragment esdevindria, així, gènere amb entitat pròpia: dífícilment identificable i definible, però corresponent a les escriptures de la modernitat. Testimoniant la pròpia dificultat de *dir*.

I recordo com aquest *FRAGMENT* es va fer present quan inicio el camí de la meva de-construcció, de l'exploració del desconegut dins l'ésser humà, dins el que creiem que som. Van sorgir els HETERÒNIMS, fragments per a des-habitar la consciència, amagatalls per a fugir del niu identitari, de la solidesa del jo, creats al llarg de deu anys, per encara no *dir*.

Edith Andreu *Peter Bloom* *Roser Borrell* *Ignasi Castellbó*

Col·lectiu Puntes *Feliu Esteve* *Frederic Esteve*

Frederic Espada *Sergio Galán* *Anne King* *Harald Klein*

Utte Kollwitz *Gena Lestemar* *Marcos&Marcos*

Joan Masdeu *Almira Olmayan* *Pia Remedios* *Jaume Planes*

Oscar Salvans *Yukimaro*

Fragments d'un mateix cos, que és *uns altres cossos*, i d'una mateixa ànima que és *unes altres ànimes*. Peus que transiten, pas a pas, vers l'impossible identitat. Arthur Rimbaud, pioner de l'avantguarda, va dir "Jo és un altre", i Pessoa es va habitar en múltiples fragments, identitats d'identitats: *fingir es conèixer*, va dir.

…*sortir de la presó identitària, plural com l'univers,* va escriure Nora Ancarola.

Marga Ximenez & Nora Ancarola

Camino
cap a la plaça de la Llum.
Com més m'hi acosto, la veig més lluny.

A poc a poc em dissolc en el camí invisible
escrit en blanc
en res
en buit.

Camino a les palpentes
per arribar a l'hora de la Festa Major
a la Plaça encesa de lluminària
i de mots d'on vaig sortir.

David Ymbernon

(a partir del poema "La Casa de la llum", d'Antoni Clapés)

Migdia extrem:
fressa de silencis.

Rere la tanca de xiprers
la casa buida.

Des de l'altra costat de l'ombra em parlaves. La humitat animal de les paraules arribava fins a mi. Amb quina llengua que no et podia entendre? Digues-me.

Toni Xumet

Querido Toni, toma estas palabras como lo que son: las palabras que tu amiga Esther escribió una noche *pensando en ti*.

Estaba silenciosa, ahora estoy hablando.

Como no estás, me acercaré a ti a través de unos versos tuyos, que de vez en cuando murmuraré:

habitar just a la llinda de la paraula

allí on la llum

és invisible *i tot esdevé visible*

Leerte es casi ver con tu mirada, casi tocar con tus manos: el máximo acercamiento. Nunca dejamos de sentir la soledad del que morirá solo, del que piensa solo, del que se contempla a sí mismo, animal imperfecto. Sólo en esos instantes que llamamos *poesía*.

Qué generosa es la palabra habitar, Toni. Habitar me deja respirar hondo, cerrar los ojos, recoger el trabajo de los que situándose en la intemperie me permitieron pronunciarla ahora: *habitar*.

El mundo no se deja habitar, te empuja al umbral.

Plantemos tienda en el umbral. ¿No es allí donde hay que situarse en caso de terremoto? Dejemos nuestro nombre en el dintel, como los picapedreros.

Imaginemos que es un lugar seguro, como los niños piensan que sus coches de juguete son de verdad: *lo haremos ver*. Sería insoportable actuar de otra forma.

La mirada del amigo puesta en las cosas las hace habitables. Aunque el *nosotros* de los humanos no pueda ser un *tú-yo*.

Crece el silencio y necesito hablar,
ver la distancia hacia ti. En silencio
miras hacia el bosque y sin querer me expulsas,
de nuevo en el dintel.

Pronto supe
este abismo. Desde entonces amo
las mesas sin recoger y las luces prendidas,
el mutismo de las cosas:
las cerdas de un cepillo,
la ropa sin doblar,
el peso de las tazas en los estantes.

El poema, el arte, la música son esas luces prendidas: el lugar donde estuvo el amigo, silencioso.

No hacen más seguro el mundo, al contrario: nos dicen que estamos vivos en él. Y penetran en nuestro silencio.

allí on la llum

és invisible *i tot esdevé visible*

Dice Blanchot: "La necesidad interior de escribir está ligada a la cercanía de ese punto donde no se puede hacer nada con las palabras, desde donde parte la ilusión de que si se guarda contacto con ese momento, pero volviendo al mundo de la posibilidad, *todo* podrá hacerse, *todo* podrá decirse." También dice que debemos contenerla para que no se haga tan amplia que no tenga sitio para realizarse.

Te imagino en ese punto, por fin lejos de lo necesario, de lo práctico, hasta de esa misma necesidad que te mueve. Quizás ahora, en este momento. Como en un mercado vacío, en el bosque dormido, bajo el agua nadando hacia lo alto: todo en ti dispuesto a despertar. Así te leo.

Esther Zarraluki

Barcelona, primavera del 2013

A travers quelques arbres et un regard envolé

Je ne peux que me voir envoûtée par la souplesse et la beauté du dire poétique d'Antoni Clapés. Un flux d'images transparentes et délicates, à la façon d'une aquarelle devant laquelle l'oeil ne résiste pas. Le vent c'est à peine s'il secoue les peupliers de la mémoire que les feuilles argentées d'une nostalgie pour Giorgione tremblent comme les premières paroles de la journée qui se lève, comme les prémices d'un drap de lumière qui se déploie en musicalité et en images d'une sérénité inouie, la sérénité de la poésie.

Non, le temps ne peut s'arrêter que lorsqu'il est dans l'intensité du temps, dans la condensation du mot tel que Clapés le conçoit, dans l'accumulation de la lumière au fil des longues journées inachevées, entamées entre la clarté du jour et le souffle d'une parole chuchotée au cours d'un silence insupportable, car stupéfiant ; au bout du souffle d'un monde où toute une vie s'est entassée entre les mots du poète et les images d'un ancien désir, où des oiseaux picorent le temps et où des images de tous les souvenirs réunis retentissent dans une main vide de tout, sinon du mal de voir le temps s'écouler pour ne laisser derrière lui que des yeux cernés, et un miroir dédoublé ; c'est le miroir du regard illusoire dans une pure éternité, celle du tout et du rien, mais sans doute, celle d'une vie toujours inachevée, toujours à raconter à travers quelques arbres et un regard envolé.

La poésie de Toni Clapés est un hommage à la pure poésie.

Sabah Zouein

Aquest és l'únic exemplar del llibre *Antoni Clapés, cal·lígraf del silenci*,
que recull les contribucions dels amics d'Antoni Clapés
amb motiu de l'homenatge que li ha estat retut
en el seu seixanta-cinquè aniversari
el dia 9 de juliol de dos-mil-tretze
a Barcelona
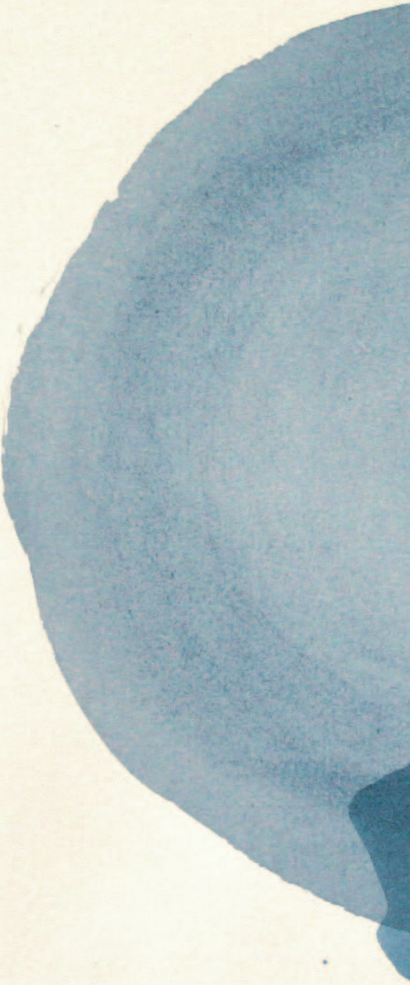
(mes –ai!– no a Sabadell)